

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederland'sch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Venduhuis „DIE HAGHE“

SCHEVENINGSCH VEER 21 - TELEFOON 6153 - DEN HAAG

Dagelijks gelegenheid tot inbreng van goederen ter publieke veiling. Men betaalt 4 pCt van de opbrengst der verkochte goederen. DE DIRECTIE.

INHOUD: Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Leestafels. — Med.

Uit de O. I. Mail.

Nieuwe bandjirs.

In het laatst van Maart j.l. hadden weer overstromingen op Java plaats.

De hoofdlijn der S. C. S. werd bij de stopplaats Kali Bangka (even vóór Cheribon) door een bandjir over 500 Meter weggeslagen. Ook de oude lijn bij Kantji stond onder water.

Het verkeer der S.S. tusschen Djatibarang en Tjikampok was tengevolge eener bandjir gestaakt. Hierdoor was de verbinding van Semarang met Batavia verbroken.

De tji-Manoek was op 3 plaatsen, de tji-Panas op 2 en de tji-Let op 1 plaats doorgebroken. Alle vroegere overstromde dessa's te Indramajoe stonden weer onder water.

Er zijn volgens de „Loc.“ geen persoonlijke ongelukken voorgekomen.

Hevige aardbeving te Taroetoeng.

Uit een particulier schrijven, gedagteekend 26 Februari, ontleent de „Sum. Bode“ een en ander over een hevige aardbeving, die Taroetoeng heeft getroffen.

Gul Ned.-Indië.

Het Centraal Comité te Batavia tot leniging van den nood in Nederland maakt hiermede bekend, dat sedert de vorige opgave alsnog ontvangen werden:

- f 132.— 30ste storting Comité Solo
- „ 137.50 10de storting Comité Bondowoso.
- „ 23.25 20ste storting Comité Blora.
- „ 5.— H. G. te Rendeh.
- „ 45.85 15de storting Comité Bodjonegoro.
- „ 52.50 19de storting Comité Bangkalan.
- „ 35.— 8ste storting Comité Benkoelen.

Met inbegrip der reeds eerder bekend gestelde bijdragen werd totaal f 902.492.54 ontvangen, waarvan f 900000 bereids telegrafisch naar Nederland overgemaakt.

De aankomst van den nieuwen G. G.

Hierover lezen wij:

Padang in feestdos, alle toko's en kantoren zijn gesloten. Op den weg van Padang naar Emmahaven zijn verscheidene eerepoorten opgericht.

De visitatie-loodsjes zijn netjes door de B.O.W. en het station door de S.S. keurig versierd. De Insulinde wordt te Emmahaven verwacht.

Ongeveer twee duizend Maleische en ook Europeesche kinderen zullen Z. E. een aubade brengen voor het residentiehuis, waar Graaf van Limburg Stirum en echtgenoot hunne intrek nemen.

Het Hooge Gezelschap begaf zich in zeven auto's daarheen, waar intusschen officieren en notabelen zich hadden verzameld.

Op verschillende plaatsen werden kiekjes genomen. Onmiddellijk na aankomst in het residentiehuis werd audiëntie verleend.

De gewestelijk secretaris stelde de audiëntie-gangers aan

Zijne Excellentie voor. Om half zes verzamelden zich de schoolkinderen, om Zijne Excellentie een welkomstlied toe te zingen; eerst de Europeesche kinderen.

Daarna zongen de kinderen van de Inlandsche scholen. De zang werd begeleid door muziek. Na afloop werd de dirigent, de heer Zijderlaan, aan Zijne Excellentie voorgesteld. Deze bedankte voor de verrassing en informeerde belangstellend naar den aanleg van Inlandsche kinderen voor muziek.

Na afloop daarvan hadden Chineesche en Inlandsche optochten plaats, waarvan de verlichting der diverse versierde voertuigen in den donkeren avond het zeer mooi deden.

Zondag had er op verzoek van Zijne Excellentie om negen uur een godsdienstoefening plaats in de Protestantsche kerk, waar Zijn Excellentie bij tegenwoordig wenschte te zijn.

Wonen van Vreemde Oosterlingen.

De voorschriften omtrent het wonen van Vreemde Oosterlingen op Java en Madoera en de administratief daartoe behorende kleinere eilanden, welke met 1 April van het vorige jaar reeds in vrijgeven zin zijn herzien, zijn bij eene in de „Javasche Courant“ van gisteren opgenomen ordonnantie andermaal gewijzigd en wel in dien zin, dat met ingang van 1 April a.s., de bestaande beperkende bepalingen in zake van verblijf van Vreemde Oosterlingen in de dessa zijn opgeheven.

Vreemde Oosterlingen, aan wie vergund is op Java en Madoera verblijf te houden, zijn vóór genoemden datum af vrij in de keuze van hun woonplaats aldaar, met dien verstande, dat zij op plaatsen waar voor hun landaard eene wijk is ingesteld, verplicht zijn binnen die wijk te wonen. Van die verplichting zijn vrijgesteld zij, die thans reeds gerechtigd zijn buiten die wijk te wonen, zij die wonen buiten eene zoodanige wijk, aangewezen na 1 April a.s., welke aanwijzing door den Gouverneur-Generaal geschiedt, zij die binnen een zoodanige wijk gevestigd zijnde, door wijziging van hare grenzen door een gemeenteraad of gewestelijken raad of in Solo en Djokja door het hoofd van gewestelijk bestuur, daarbuiten komen te wonen; allen met hunne gezinnen en afstammelingen en rechtverkrijgenden bij versterf. Die vrijstelling geldt voorts ook tijdelijk voor degenen, die van het hoofd van plaatselijk bestuur in het belang van land- of mijnbouw, handel en nijverheid dan wel om redenen van openbaar belang of om bijzondere redenen tot wederopzeggens vergunning hebben verkregen elders te wonen.

Zoo is dan de bewegingsvrijheid van Vreemde Oosterlingen op Java en Madoera nagenoeg niet meer aan banden gelegd, terwijl, naar de Minister van Koloniën bij de behandeling van de ontwerp-begroting voor 1916 verklaarde, ook het denkbeeld tot afschaffing van het wijkensysteem nog een punt van voortgezette overweging uitmaakt, waaruit valt op te maken, dat ook deze laatste beperking bestemd is eerlang te verdwijnen.

Nieuwe Inlandsche scholen.

Ter hoofdplaats Soerabaja — en wel te Groedo — wordt eene 6e Inlandsche school der 2de klasse opgericht.

Voorts is machtiging verleend dergelijke scholen te bouwen te Bagan Api-Api in de afdeeling Bengkalis van het Gouvernement Oostkust van Sumatra en te Dabo in de afdeeling Lingga der residentie Riouw en Onderhoorigheden.

Ook is machtiging verleend tot het bouwen van eene Inlandsche school der 2de klasse te Larangan (afdeeling en residentie Banjoemas), te Seren en Woenet (afdeeling Poerwodjo der residentie Kedoe), ter afdeelingshoofdplaats Tebing Tinggi (afdeeling Padang en Bedagei, Gouvernement Oostkust van Sumatra), te Meureudoe (afdeeling Noordkust van Atjeh) en te Kambang (afdeeling Painan, residentie Sumatra's Westkust).

Te Lelea in de afdeeling Indramajoe der residentie Cheribon wordt eene Inlandsche school der 2de klasse opgericht.

Voor de pestbestrijding.

Blijkens een te Batavia van den Minister van Koloniën ontvangen bericht, heeft het Eere-Comité tot steunverleening aan het Nederlandsche Roode Kruis tot uitzending van verplegend personeel en materieel naar de peststrekken in Nederlandsch-Indië gelden ter beschikking van de Regeering gesteld, teneinde bij wijze van proef in de afdeeling Malang der residentie Pasoeroean voorloopig twaalf inlichtingsposten bij den pestbestrijdingsdienst elk met één paar gehuwde lieden uit het Leger des Heils te doen bezetten, en voorts een bedrag van f 10.000, gelijk aan dat hetwelk ten vorigen jare door het comité aan die vereeniging werd geschonken, uit te keeren aan de „Vereeniging tot bevordering der Inlandsche Ziekenverpleging“ te Semarang.

Inlandsche Ziekenverpleging.

Een brochure over „De Inlandsche Ziekenverpleging te Semarang“ is uitgegeven door de Vereeniging tot bevordering der Inlandsche Ziekenverpleging.

Het werkje geeft ongeveer den inhoud weer van de te Semarang en Batavia door mevr. N. Stokvis—Cohen Stuart gehouden lezing en bevat eenige illustraties.

Wie iets meer wil weten van de wijze waarop Inlandsche meisjes tot uitmuntende verpleegsters worden opgeleid, verwijzen wij naar het Secretariaat van voormelde, nuttige vereeniging.

Het Buitenzorgsch Vrijwilligerskorps.

De Buitenzorgsche correspondent van de „Javabode“ schrijft:

Heeft onlangs te Tjimahi bij gelegenheid van den door het Bandoengsch korps uitgeschreven schietwedstrijd de eerste ontmoeting tusschen de drie vrijwilligerskorpsen van Soekaboemi, Bandoeng en Buitenzorg plaats gehad, thans zal spoedig een tweede samenkomst worden gehouden op Soekaboemi.

Op Zaterdag 15 April zullen de Bandoengers en Buitenzorgers 's middags naar Soekaboemi vertrekken en dadelijk na aankomst een avond- of nachtvelddienst-oefening houden met het korps aldaar.

Ook Zondagmorgen zal nog geoefend worden.

Als deze oefeningen slagen, zooals de eerste bijeenkomst in de korpsen, zullen de opgedane ondervindingen zeker er toe meewerken, om bij menig flinken jongen de lust tot toetreding bij het korps te bevorderen.

Verbetering van de bevoeiing.

De ter bevoeiing van ongeveer 700 bouws sawah in de afdeeling Poerbolinggo der residentie Banjoemas dienende Krentjengleiding, eene aftapping van de Kali Pekatjangan, verkeert reeds jaren lang in een zeer ongunstigen toestand. In hoofdzaak is dit hieraan te wijten, dat de geregelde toevoer van water in die leiding niet verzekerd is

PERRY & CO.

Dekstoelen
Hut
Mail } **koffers**
Vouwstoeltjes, enz.

HOOGSTRAAT
20.

door de moeilijkheden, den dam in de rivier bij de prise d'eau in behoorlijken staat te houden.

Door de gebrekkige inrichting der prise d'eau mislukt de nabij gelegen padi-aanplant herhaaldelijk geheel of gedeeltelijk, terwijl ook de in het krentjeng-gebied gelegen suikerrietvelden der onderneming Bodjong daarvan veel te lijden hebben. Deze onderneming heeft gedurende de laatste jaren hare aanplantingen in dit gebied in het leven weten te houden door middel van eene pompinstallatie, die het water uit meergenoemde rivier in de krentjeng-leiding voerde.

Men is echter bezig met het bouwen van een nieuwe inlaatsluis en het verdiepen van den bodem der bestaande leiding om den geregelde watertoevoer te bevorderen.

Door de Regeering is daaraan goedkeuring gehecht en de geraamde gelden voor het werk, ongeveer f 26000, toegestaan.

De bevoeiing van een complex sawahgronden in de afdeelingen Pandeglang en Rangkasbetoeng in de residentie Bantam, is afhankelijk van eene leiding uit de Tjisangoe, die bij zware regenbuien niet in staat is het handjirwater af te voeren, waardoor de leidingdijk wegslaat.

Om verbetering in dien toestand te brengen, zal ter plaatse waar die leiding het ravijn van de Aboehan snijdt, een kunstwerk — een syphonduiker — worden gebouwd, welk werk ongeveer f 13000 zal kosten.

De Indische Aannemerskwestie.

Uit Nederland bereikte „De Javabode” het bericht, dat door den gewezen Directeur B.O.W., den heer J. Homan van der Heide, aan de leden der Staten-Generaal eene uitvoerige gedrukte Memorie nopens de Indische aannemerskwestie is ingediend.

Dit geschrift, dat niet in den handel is, moet, naar men ons mededeelt, een ander licht op deze geruchtmakende zaak werpen dan de van wege het Ministerie van Koloniën openbaar gemaakte bescheiden, welke bovendien onvolledig zouden zijn.

Verwacht wordt, dat in deze aangelegenheid, waarmede zooals bekend is, miljoenen landsgeld gemoeid zijn geweest, nog geenszins het laatste woord gesproken is. Zoo besluit het blad.

Algemeene Tentoonstelling te Soerabaja in 1918.

De voorbereidingen tot het houden van een algemeene tentoonstelling te Soerabaja in 1918 bij gelegenheid van de voltooiing der havenwerken, beginnen reeds vasteren vorm te krijgen.

De Statuten der Vereeniging „Algemeene Tentoonstelling van Nederl. Ind. Landbouw, Veeveelt, Visscherij, Handel en Nijverheid” werden bij Gouvernements Besluit van 18 Februari 1916. Staatsblad No. 28, goedgekeurd.

Er wordt met kracht gewerkt aan de vaststelling der bouwplannen, terwijl van vele zijden onverdeelde instemming werd ontvangen met het denkbeeld om na den oorlog een Tentoonstelling te Soerabaja te houden.

Eene instructie.

Er is eene instructie vastgesteld voor den inspecteur van het Inlandsch ambachts- en nijverheids-onderwijs.

Aan dezen ambtenaar is het algemeen toezicht opgedragen op de openbare en bijzondere scholen van ambachts- en nijverheids-onderwijs voor Inlanders. Tot dat einde zorgt hij inzonderheid door schoolbezoek, voortdurend bekend te blijven met den toestand der scholen. Hij moet voortdurend voeling houden met de over die scholen gestelde commissiën van toezicht en geeft bij zijne inspectiën, voor zoover de openbare scholen betreft, aan het leidend en onderwyzend personeel zoodanige aanwijzing betreffende de inrichting der school en het onderwijs, als hij noodig en nuttig acht.

Hij verstrekt den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel, die zijn standplaats aanwijst, alle ter zake gevraagde inlichtingen en adviezen en doet aan dezen departementschef de voorstellen of vertoogen, die hem in het belang van het onderwijs noodig of raadzaam voorkomen.

Bij de uitoefening van zijne functiën gedraagt hij zich overeenkomstig de bevelen van den directeur, zonder wiens goedvinden hij geen dienstreizen onderneemt.

Een kleine suikeronderneming.

Een energieke Inlander, hadji Matoesch, eene landbouwer uit de desa Mergojoso van het district Japara, heeft het verzoek gedaan om een suikeronderneming, werkende op van Inlandsche bezitters gehuurde gronden, te mogen oprichten in de desa Singorodjo, district Majong, afdeling Japara, residentie Semarang.

De bruto-aanplant van de onderneming zal 100 bouws groot zijn.

Het Groene Kruis te Batavia.

Dr. van Dijken schrijft:

Heden, den eersten April, is het Groene Kruis te Batavia in werking getreden. Sinds den propaganda-avond op den eersten Februari j.l. moest er door het Bestuur véél vergaderd en geregeld worden, alvorens het werkprogramma kon worden vastgesteld.

Het Groene-Kruis-werk is te Batavia en Meester-Cornelis nog onbekend. Helaas hebben velen, geleid door het „onbekend maakt onbemind”, tot nog toe hun financiëlen steun aan deze sociale instelling onzegd. Velen dezer categorie achterblijvers zullen echter des te dieper in den buidel tasten, indien over eenigen tijd het goede doel der vereeniging hun duidelijk is geworden.

Elke Groene Kruis-vereeniging moet zijn eene plaatselijke instelling, die de locale nooden kennend, op de meest praktische wijze ingrijpt, om het leed der lijdende mensch-

heid te verzachten en de zoekenden van voorlichting te dienen. Holland telt ruim 600 van zulke vereenigingen.

In navolging der werkprogramma's der Nederlandsche vereenigingen, heeft het Bestuur gemeend op de volgende wijzen de leden van „Het Groene Kruis te Batavia” van dienst te moeten zijn:

1°, door het kosteloos in bruikleen afstaan van verplegingsartikelen (ijskap, luchtkussen, hospitaaldoek, ondersteek, koortsthermometer, enz.) en zoo noodig ook bedde- en lijfgoed.

2°, door het aanstellen van eene wijkverpleegster, die de zieken kosteloos bezoekt, om b.v. hen te verbedden, wondverbanden te verwisselen, enz.

De verplegingsartikelen kunnen slechts door geneeskundigen, vroedvrouwen en de wijkverpleegster van het Groene Kruis worden aangevraagd, terwijl de hulp der wijkverpleegster uitsluitend door geneeskundigen kan worden verzocht, zoodat de wijkverpleegster haar werk verricht volgens aanwijzingen van de behandelende geneeskundigen.

De respectieve aanvraagbiljetten zijn reeds den geneeskundigen en vroedvrouwen toegezonden. Op deze biljetten staat vermeld, waar en wanneer de verplegingsartikelen kunnen worden afgehaald, of de hulp der wijkverpleegster is in te roepen.

In No. 9 van den eersten jaargang van het geïllustreerd weekblad: „Het leven in Nederlandsch-Indië” wordt bij een eventueel gebrek aan wijkverpleegsters het middel aan de hand gedaan: „En daarom rijpte het plan bij dames-leerlingen van de ambulance-cursussen, gegeven door Dr. van Dijken, om zelf het werk ter hand te nemen, hare kundigheden in praktijk te brengen.

„...Voorloopig zullen dus deze in verpleging geoefende dames het werk op zich nemen. Zij zullen ook kampongs in en uitgaan....

Elke Roode Kruis-dame zal onmiddellijk dit werkplan als praktisch onuitvoerbaar beschouwen. En met recht, want welke Roode Kruis-dame zal bij haar werk het geruststellende toezicht van een geneeskundige, of van eene geroutineerde verpleegster willen missen?

Wijkverpleging is dan ook geen werk voor Roode Kruis-dames, maar wel voor eene ervaren, zelfstandig werkende verpleegster en daarmede valt het welwillend aan de hand gedane middel.

Het Groene Kruis te Batavia zal bloeien, indien deze sociale instelling door ieder krachtig financieel gesteund wordt. De minimum contributie is op f 3.— 's jaars gesteld (hoogere contributiebedragen zijn natuurlijk zeer welkom).

Steun het goede werk en geef U als lid op bij één der onder volgende bestuursleden:

Mevr. C. de Vicq—Pabst, Tjikini 57.
Mevr. M. van Diesel—Suermond, Salemba 33.
Mevr. W. B. H. Folkersma—Cardinaal, Tandjonglaan 5.
Mevr. J. Holle—Maier, Menteng 40.
Dr. H. B. van Buuren, Menteng 44.
Dr. H. W. J. van Dijken, Waterlooplein B 14.
Majoor Chinees Khouw Kim An, Molenvliet W. 185.
Patih van Batavia R. Sosrowerdojo, Gang Chaulan 27.

Kunst.

In deze rubriek van „De Javabode” lezen wij o.m.:

Teekeningen van Bali.

In het Logegebouw is vanwege den Buitenzorgschen Kunstkring een tentoonstelling geopend van studies en teekeningen van Bali door P. A. J. Mooyen. Het is een collectie van ruim 40 stuks, voor het grootste deel pastelwerk.

Bij oppervlakkige beschouwing valt al dadelijk op, dat deze amateur in zijn panorama's het best geslaagde werk levert. Prachtig zijn vooral zijn pastels uit de omgeving van Batoer. Daar zit stemming in; hoe heerlijk is ons de grootscheit van een zonsopgang in het bergland gegeven in No. 28; welk een triestheid en vereenzaming spreekt er uit No. 31. Niet in de weergave van het daverende licht en de krachtige schaduwen ligt het kunnen van dezen werker; een landschap in half licht van avondgloren of ochtendnevel vermag hij echter zoo uit te beelden, dat wij de stemming voelen.

De heer Mooyen heeft ook een voordracht gehouden over de Baliërs en hun kunst, met lichtbeelden toegelicht.

Spreker liet uitkomen welk een groot verschil er bestaat tusschen de opvatting van een tempel naar Westerschen en naar Oosterschen zin.

Zijn lezing deed duidelijk worden, dat Bali niet is een land, dat als elk land, kunstenaars voortbrengt, maar dat elke Balinees kunstenaar is; dat de kunst, het versieren, decoreren, ontwerpen, elken Balinees eigen is en zijn gehele leven daarvan doortrokken is; dat uit elk voorwerp, zelfs uit de meest eenvoudige gebruiksartikelen, die kunstzin spreekt en dat allen die kunst liefhebben; zoozeer, dat zij, wat zij scheppen aan schatten van architectuur, gelijk zoo menig tempel die biedt, laten vervallen, om weer iets nieuws te beginnen.

Bijna ongelooflijk is het, dat een eenvoudige landelijke bevolking, dat een kleine dessa ver in het binnenland een tempel bouwt, zóó rijk van ornament en desondanks zoo zuiver architectonisch gevoeld, dat nergens het decoratief aan de lijn schade heeft gedaan, als spreker ons meermalen in zijn lichtbeelden voor oogen stelde.

Vondel in het Javaansch.

Den 7en Maart had op het bescheiden toneel der kweekschool van Moentilan een opvoering plaats.

Het zou ons niet in de gedachte komen om daarover in de „Javapost” te schrijven, aldus de redacteur van dat

ZEEBABOE

biedt zich aan uitsluitend bij passagiers, s.s. „Prinses Juliana”, vertrekkende 20 Juni a.s. van Amsterdam, tegen gemakkelijke voorwaarden. Br. adresseeren onder lett. M. aan het Bur. v. d. Bl., Nobelstraat 20, Den Haag.

Middelbare School v. Handel en Administratie. LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend. De te en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSRA.

Tehuis voor Jonge Meisjes!

Met den 1n September 1916, wordt door Mejuffrouw GRATAMA te Nijmegen een **Tehuis voor Jonge Meisjes GEOPEND**, die een of andere inrichting van onderwijs aldaar bezoeken; zoo gewenscht gelegenheid gedurende de vacaties aldaar te blijven of te worden opgenomen. Een vriendelijk tehuis verzekerd.

Inlichtingen bij Mejuffrouw GRATAMA, Huishoudschool te Nijmegen.

Winkelvereeniging H. J. B.

Specialiteit in COMESTIBLES
KOLONIALE WAREN
INDISCHE INGREDIËNTEN
NOACK'S FIJNE VLEESCHWAREN
WIJNEN
van The Continental Bodega-Comp.

Obrechtstraat 198, Telefoon Haag 3641
Obrechtstraat 4, Telefoon Haag 3414
Atjehstraat 68, Telefoon Haag 1437
Stevinstraat 109, Telefoon Schev. 147

SCHOLEN VAN HET NUTSDEPARTEMENT te NIJMEGEN.

1. Fröbelschool voor leerlingen van 3 tot 6 jaar.
2. School voor jongens en meisjes van 6 tot 13 jaar.
Opleiding voor H.B.S. en Gymnasium. Het vorig jaar slaagden van 44 leerlingen 36 voor de H.B.S. en 6 voor het Gymnasium.
3. Meisjesschool voor leerlingen van 12 tot 16 jaar.
Onderwijs in vreemde talen door leerzusters met middelbare bevoegdheid.
4. Kweekschool voor opleiding tot onderwijzeres voor leerlingen van 14 tot 18 jaar. Het vorig jaar slaagden voor de akte onderwijzeres 12 leerlingen, voor gymnastiek 10 en voor handwerken 7.

De directeur geeft adressen van families, die meisjes in huis nemen.

Nadere inlichtingen verstrekken voorts de directeurs resp. directrices van de genoemde scholen.

G. ED. BORST

Vlamingstraat 23-25-27
DEN HAAG.

Het bekende adres voor

HEEREN
MODE
ARTIKELN

SPEKSLAGERIJ
A. V. D. BARSELAAR
Bleyenburgh 42 - Den Haag - Tel 804-805
OPGERICHT 1740.
Leverancier aan beide Kon. Hoven.

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
VARKENSVLEESCH EN FIJNERE VLEESCHWAREN

Speciaal adres

BARSELAAR's alom met goud bekroonde
Kalfsleverworst en Geldersche Rookworst

GEEN FILIALEN.

Verlofgangers!

Koopt geen Spreekmachine alvorens het beroemde merk

His Master's Voice

te hebben behoort! Het is de eenige spreekmachine, die aan alle eischen van een volmaakt MUZIEK-INSTRUMENT voldoet ZUIVERE, NATUURGETROUWE WEDERGAVE zonder dien onaangename neusklank, die het verouderde systeem van machines met saffernaald eigen is.

Onze Indische agenten hebben steeds groote voorraad machines en platen.
De prijzen der platen zijn in Indië dezelfde als in Holland en verkrijgbaar bij:

N.V. GRAMOPHONE MIJ. „HASSELBACH“
hoek Gang Passar Baroe/Gang Kleykamp,
BATAVIA.
GRAMOPHONE AGENCY,
38 Gemblongan, SOERABAJA,
HUTTENBACH & Co., MEDAN, (Deli).
Oostk. v. SUMATRA & ATJEH.

THE AMERICAN IMPORT COMPANY
— 22a Amsterd. Veerkade, Den Haag. —

blad, indien het een gewone tooneel-opvoering betref, maar het was dezen keer iets nieuws en naar mijn inzien der vermelding waard.

Opgevoerd werd de Lucifer van Vondel, doch denkt nu niet aan een vertaling, denkt niet aan een bewerking van Vondels meesterstuk in het Javaansch, neen, het geldt hier een Javaniseering van Vondel's machtig grootsche opvatting. Vondel dus gejavaaniseerd: dien vurigen patriot is na drie eeuwen de Hollandsche nationaliteit niet ontomen, dit mag voorzeker niet, maar honoris causa, als eervolle onderscheiding is hij bij zijn eigen nationaliteit daarenboven nog als Javaan genaturaliseerd.

Wat is er dan gebeurd? De loop van het stuk, Vondels drama, is door bekwaame hand in een kleine honderd strophen van verschillende lengte in dichtelijk Javaansch weergegeven.

Een leerling van de vijfde klas (op een na de hoogste) der Kweekschool te Moentilan heeft dit werk geleverd, en zijne verzen zijn onder een schuilnaam opgenomen in de eerste twee afleveringen (Januari en Februari) van het tijdschrift „Djawi-Sraja“, welke afleveringen dus tegelijk als tekstboekje kunnen dienen.

De hoofdgedachte van Vondel is weergegeven in zoetvloeiende verzen, verzen die evenals de onze rekening hebben te houden met het aantal lettergrepen en ofschoon zonder rijm, evenwel aan regels gebonden zijn, wat betreft den klinker der laatste lettergreep van elk vers. Een andere leerling van diezelfde klas had op zich genomen te zorgen voor de melodie, want die verzen zouden worden gereciteerd in zachtklinkenden zang, gesteund door een gamelan slendro.

Het was een zwak pogen, een eerste proeve om het christelijk drama pasklaar te maken voor het Javaansche tooneel, voor de door den Javaan zoo hoog-gewaardeerde wajang wong; vooral had men op het oog den gewonen Javaanschen dans te wijzen en op dien menigwerf wuften dans een christelijk stempel te drukken, met één woord: den gewonen Javaanschen dans te kerstenen.

Mij dunkt die eerste proeve moge als goed geslaagd beschouwd worden.

De mise-en-scène overtrof ver onze verwachting.

Voor de opvoering dienden twee tooneelen, waarvan het eerste den hemel, het tweede de sombere burcht van Lucifer voorstelde. De costuums waren voor het grootste gedeelte in zachte tinten en voor de hoofdpersonen had men ruim gebruik gemaakt van het rijke koningsrood.

Om eenig denkbeeld te geven van het spel zelf zij gezegd, dat het een eigenaardig genot was, de zoetvloeiende verzen in zachtklinkenden zang met begeleiding van de gamelan te hooren debiteeren, terwijl daarenboven een gedeelte van de actie door een pantomimespel van de ruim twaalf acteurs werd voorgesteld.

Op het bescheiden Javaansche tooneel van Moentilan bij de lichtstralen van Javaansche kunst, huwde dien avond het dichtgenie van Vondel met de grootsche kunst-uiting van een modernen Wagner: het tooneel van Moentilan, met de Javaansche acteurs bezet, herinnerde aan tooneelen uit Parival, zooals wij die soms in de groote illustratie zagen weergegeven.

Het talrijke Javaansche auditorium, dat de zaal bezette, volgde met gespannen aandacht en sommige Javaantjes, niet ouder dan twaalf jaar, keken tegelijk en naar het tooneel en naar hun tekstboekje. Voorwaar het Javaansche volk heeft veel kunstgevoel!

Lucifer van Vondel, aldus op Javaansche wijze weergegeven, aldus in een Javaansch kleed gestoken, aldus door Javanen genoten, is daarvan een sprekend bewijs.

Suriname.

Via de „N. R. Ct.“ ontleenen wij aan een overzicht van „De West“ over het Boschwezen in Suriname het volgende:

„De boschverjonging beslaat thans 400 H.A. Men heeft nieuwe terreinen plantbaar gemaakt, doch doordien de minister de betreffende credieten geschrapt heeft, mist men de middelen om die te beplanten.

Sedert werd in de kolonie bericht ontvangen, dat de werkzaamheden van het boschwezen kunnen worden voortgezet.

De boschverjonging komt tot dusverre op ongeveer f 125 per H.A. te staan. Het bosch heeft dan eenige jaren onderhoud gehad, en kan verder aan de natuur worden overgelaten.

Vermoedelijk zullen echter de kosten tot minder dan de helft kunnen worden teruggebracht door toepassing van het zoogenaamde grondjessysteem.

Men weet, dat zowel de Paraneers als de Boschneers en Indianen de gewoonte hebben telkens andere gronden met kost te bebouwen.

Zoolang zij hun eigen kost telen op die gronden hebben zij het onderhoud der op aanwijzing van het boschwezen aan te brengen planten. Wanneer zij die terreinen verlaten, neemt het boschwezen dit onderhoud over. Het is dan nog maar de kwestie van enkele jaren, om zoo nu en dan het onkruid neer te sabelen, waarna de jonge boompjes groot genoeg zijn om zich te verheffen boven den omgevenden plantengroei. Voor den landbouwer is dit een buitenkansje, want hij ontvangt f10 premie per H.A., terwijl het Boschwezen op goedkoope wijze in het bezit komt van den gewenschten houtopstand.

Bij de boschverkenning zijn reeds belangrijke ontdekkingen gedaan. Wij herinneren aan de ontdekking van

aanzienlijke complexen Demerara Greenheart aan de Maratakka, die op de hand van een krachtig ontginner wachten. Evenzoo van uitgestrekte bosschen van Mora of Peto aan de Corantijn en de Coppename. Deze Mora-bosschen beslaan duizenden H.A., met een houtvoorraad van 40 tot 140 boomen per H.A.

Ten slotte teekende het blad nog het volgende over de werkzaamheden van het Boschwezen aan:

Aan het Boschwezen danken wij voorts de verzameling van wetenschappelijke gegevens omtrent de bolletrie, en de uitvinding van den taphoek, het instrument bij uitnemendheid voor het tappen van balata zonder den boom ernstig te beschadigen.

Door de nieuwe regelingen, die ingevoerd zijn ten aanzien van den houtkap, zijn de inkomsten uit dat bedrijf voor de koloniale kas niet onaanzienlijk gestegen.

Ook is het van belang, dat de systematische studie van hier voorkomende boomen en hout wordt voortgezet. Men moet reeds vrij ver gevorderd zijn met de verzameling van gegevens voor de publicatie van een determinatietabel voor de voornaamste Surinaamsche boschboomen.

Een andere tak van bemoeienis van het Boschwezen is in den laatsten tijd het verzamelen van stroo voor de hoedenvlechterij en het aanplanten van den Mauritiuspalm, die geschikt stroo voor dit bedrijf blijkt op te leveren.

Het bovenstaande geeft ons aanleiding de Surinaamsche houthandelaars te wijzen op het enorme tekort aan hout, dat zich na den oorlog zal voordoen, wanneer de verwoeste steden en dorpen weer moeten worden opgebouwd. Willen zij van de gelegenheid profiteren, dan dienen zij nu reeds hunne maatregelen te nemen en de noodige relatien te zoeken. De Surinaamsche wouden bevatten tal van voortreffelijke houtsoorten, waarvan de deugdelijkheid en bruikbaarheid voor allerlei doeleinden reeds lang is onderzocht. De groote moeilijkheid zit in het vinden van een geschikte markt. Zoowel de houthandelaars als de houtafnemers en de bouwmeesters zijn conservatief en houden zich aan de hun van ouds bekende houtsoorten. Dit te bestrijden zij de taak van de Surinaamsche houthandelaars. Meermalen is het ons gebleken, dat meubelmakers alhier beweerden het Surinaamsche meubelhout niet te kunnen bewerken, terwijl toch de Surinaamsche meubelmakers dat wel kunnen. Waaraan dat is toe te schrijven, is ons niet duidelijk. Vermoedelijk alleen aan behoudzucht.

* * *

In het nummer van 15 Mei van het „Tijdschrift voor Economische Geographie“ een uitvoerig en zeer gedocumenteerd artikel van den heer G. E. Huffnagel (cand. in de handelswetenschap) getiteld: „De tragedie der verscheping van de Surinaamsche bacoven“.

Aan het slot van het artikel zegt de schrijver: „Ik heb in deze verhandeling willen leveren een zuiver objectief verslag van hetgeen ter zake van de verscheping van de Surinaamsche bacoven is voorgevallen, sedert de vestiging der cultuur tot aan het wegwijnen van de laatste vruchten. Ik heb mij veroorloofd aan ieder voorval telkenmale toe te voegen de gevolgtrekkingen, die de kritische buitenstaander maakt. Het artikel is bedoeld als bijdrage tot de economische geschiedenis van Suriname, bij geen enkele opmerking bedoelde ik een beschuldiging of rechtvaardiging te geven aan het adres van een der betrokken partijen. Ik voel mij gedwongen dit zeer nadrukkelijk op te merken.“

Wij vinden dus in deze verhandeling geen antwoord op de vraag „op wie de verantwoordelijkheid rust voor de lugubere grap, een duren oogst te laten rijpen voor verrotting alleen“, zooals Prof. D. van Blom het uitdrukte in zijn artikel „De pisangs van de West“ in „De Gids“ van 1 Juni 1913, waarin Mr. H. J. Smid's brochure „Suriname en Nederland. Naar aanleiding van de bacovenzaak“, Haarlem 1913, besproken werd.

Van deze brochure zeide Prof. van Blom: „Tot volledig antwoord kwam de schrijver niet. Want naast zijn requisitoir tegen den Minister van Koloniën, een betoog zoo klemmend en frisch, dat gold het hier een moederlandsch landbouwbelang van naar verhouding gelijke waarde, het lot van den verantwoordelijken bewindsman bezegeld ware zoo niet onmiddellijk een afdoende verdediging was gevolgd, naast dit requisitoir deed zij nog iets anders opmerken: de aanwezigheid van ernstige leemten in de beschikbare gegevens. Dit nu is ergertijk boven mate. De Kamers weten niet en het publiek weet niet, hoe na het liquidatiebesluit de gang van zaken nauwkeurig is geweest, hoe de ontbinding van het contract met de Company in haar werk is gegaan en hoe het komt, dat de planters in goed vertrouwen met hun cultuur zijn doorgaan tot zij op het laatste oogenblik bruusk voor het feit van de onverkooptbaarheid hunner producten werden gesteld.“

In een noot bij de zoeven uit zijne verhandeling aangehaalde passage zegt de heer Huffnagel: „De geheele aangelegenheid is te recent, dan dat alle waarheid reeds bekend zou zijn geworden.“ Tegen dergelijke opmerkingen, die men dikwijls bij geschiedschrijvers aantreft, tegen dit wissels trekken op de toekomst, staan wij zeer sceptisch. Latere geschiedschrijvers hebben gemakkelijk praten; zijn de personen, die in de zaak betrokken waren of de gebeurtenissen van nabij hebben gadeslagen, van het tooneel verdwenen, wie weerspreekt dan de mogelijk onjuiste voorstelling van zaken? Niet iedereen brengt het-

geen hij weet ten papiere en gesteld eens dat dit wel geschiedde, wie waarborgt den historieschrijver dat hij alle documenten in handen zal krijgen en op hun juiste waarde zal weten te schatten?

Nee, hoe langer men wacht met het antwoord op de door Prof. van Blom gestelde vraag, hoe moeilijker het zal worden daarop een antwoord te geven, dat de waarheid nabij komt.

Naast de brochure van Mr. S mid t heeft het geschiedkundig overzicht van den heer Huffnagel groote waarde. De gepubliceerde documenten staan nu bijeen en geven een goed, hoewel natuurlijk niet volledig overzicht van den gang van zaken.

Voorts staan er voortreffelijke opmerkingen in het artikel, die wij gaarne hier zouden overnemen, ware onze ruimte niet beperkt. Vooral zij gewezen op hetgeen de schrijver op blz. 187 zegt over de onderhandelingen van de Suriname-commissie met de United Fruit Company. Belangrijk zijn ook de opmerkingen betreffende het voorstel der Rotterdamse combinatie.

Voor het geval de schrijver nog geen kennis heeft genomen van Bulletin no. 26 van het Departement van den Landbouw in Suriname: „De Surinaamsche Panamaziëkte in de Gros Michiel bacoven”, door A. W. Drost, landbouwasistent aan genoemd departement, bevelen wij hem de lezing zeer aan.

Curaçao.

In het Naschrift der Redactie op de Begroeting voor 1917 pleit de „Amigoe” van 8 April o.m.:

„Als de Verordening op het loodswezen gewijzigd wordt, zal het tarief voor den loodsdienst ook wel worden herzien.

Dat tarief is te laag.

Niet wij klagen daarover, maar de inkomende schepen zelf.

Vreemde oorlogsschepen en plezierjachten nemen het ons kwalijk, dat ze zoo weinig betalen moeten. Ze trekken het op hun fatsoen, alsof ze niet voor vol worden aangezien. Ze spotten met ons tarief en noemen het dwaas, voor de bagatel van ½ cent per ton waterverplaatsing in en uitgeloodst te worden. Verbeeld je, n halve cent, dat is het vijfde gedeelte van een Amerikaansche cent! De Peruaansche torpedoboot, „Teniente Rodriguez”, behoefde slechts f 2.30 in en f 2.30 uit te betalen. Nog geen dollar!

Dat kon immers best wat hooger, zonder dat er vrees behoefde te bestaan, dat de schepen om de hooge onkosten onze haven zullen mijden. Een groot oorlogsschip van 5000 ton betaalt slechts 25 gulden.

Dat is toch maar n schijntje!

Zouden die oorlogsschepen nu weg blijven, als het loodsgeld gesteld werd op 1 cent per ton?

Zij voelen die vermeerdering niet, en voor ons maken vele kleintjes een groote.”

En verder:

„Licht- en baken-gelden werden afgeschaft, ook het kade-geld, althans wat de kade van het Gouvernement betreft, want de „Curaçaosche Handel Maatschappij” handhaaft haar eigen tarief voor aanleggeld.

Met deze opmerking bedoelen we in de veste verte geen aanmerking.

Integendeel. We wilden dat tarief als voorbeeld stellen tot navolging bij het Gouvernement. De Gouvernementskade is betrekkelijk kort, het meerendeel der hier binnenvallende zeilschepen is derhalve reeds gewend aan een zeer laag tarief van aanleggeld.

Zou het dan zoo iets ongewoons zijn, ook eenig aanleggeld te heffen van de schepen langs de Gouvernementskade—Handelskade?

Als de lage Jaar-abonnementen worden ingevoerd, verschillend naar gelang de grootte van het schip, kunnen die 50 à 60 gulden de zeilvaart niet drukken, maar voor ons is het een kleine, doch zoete winst.

Van de kleintjes moeten wij het hier hebben.

Op deze wijze kunnen de geraamde f 60000 loodsgelden best oploopen tot f 75000. Voor die f 15000 meer, kan heel wat aan de verlichting gedaan worden. We zullen er nog wel wat van overhouden ook.

Hopen wij dus, dat spoedig met de algemeene verlichting der haven zal begonnen worden en een groot licht geplaatst op Ranca Master.”

* * *

Elders bepleit hetzelfde blad:

„We hooren nog maar niets van een stoomboot voor de eilanden.

In den tegenwoordigen tijd zijn stoombooten misschien wat duur en altijd blijven ze duur in t onderhoud.

Zou men het niet eens met een motorschoener probeeren? Op St. Thomas zijn ze in de vaart en in Amerika te koop. Menschen, die iets van de zeevaart afweten, verklaren dat een motorschoener zeker in vier dagen de Bovenwinden kan bereiken. Terug gaat het vanzelf onder den wind. De motorschoeners zijn tegenwoordig sterk genoeg voor de Caraïbische Zee. Dit blijkt reeds uit het feit, dat er geregeld motorschoeners op die zee varen en soms onze haven aandoen. Als de kapitein Zuidwaarts roudt, heeft hij alleen maar een klein stuk over te steken recht tegen den stroom in. Dat gaat best.

Aanschaffing en onderhoud van een motorschoener is

veel goedkooper dan van een stoomboot. Maar een Hollandsche motorist moet den motor bedienen. Hier zijn die benzine-motoren nog te weinig bekend onder het zeevolk.”

* * *

Bij den Kolonialen Raad is ingediend een ontwerp-verordening betreffende het verlenen van concessien en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden.

* * *

In „De Vrijmoedige” van 13 April j.l. lezen wij:

In de laatste dagen is er een groote toeloop van belangstellenden en kijklustigen naar een stuk grond, „La Victoria”, in het 3e district van het eiland, ter bezichtiging van een wijngaard, die de van Syrië geboortige heer J. A. Dominguez eenigen tijd geleden aldaar heeft aangelegd en thans reeds heerlijke druiven voortbrengt, welke, naar wij hooren, gretige afnemers vindt.

Verdiert het door den heer Dominguez gegeven voorbeeld geen navolging bij onze houders van plantages met geschikte gronden voor bedoelden aanleg? Zoo vraagt het blad.

* * *

De „Amigoe” schrijft:

Met de „Prins Frederik Hendrik” is aangekomen de heer Dr. Th. G. den Houter, hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, Lid van den Centralen Gezondheidsraad, Adviseur van den Openbaren Gezondheidsdienst in de kolonie Curaçao. Algemeen wordt de komst van Dr. den Houter met vreugde begroet. Er is al sinds jaren zoo veel geklaagd over den sanitairen toestand van Willemstad, dat wij allen hartelijk blijde zijn, dat die toestand nu eens officieel zal worden onderzocht om te verbeteren, wat werkelijk te verbeteren valt.

De komst van Dr. den Houter is ons het bewijs, dat het Moederland bereid is de noodige uitgaven te bekostigen, om onze stad weder te maken tot een „Spotless Town.”

Zulk een centraalpunt van het scheepverkeer, als onze haven is, moet worden ingericht volgens de moderne eischen, ofschoon onze stad onder velerlei opzicht reeds gunstig afsteekt bij de groote steden der ons omringende republieken.

Dr. den Houter is onmiddellijk aan het werk gegaan. Maandag maakte hij in het St. Elizabeths-Gasthuis kennis met de Heeren Doktoren, het Bestuur en de Verpleegsters van het Gasthuis, en met deze grootsche inrichting zelve. Alle zalen en kamers werden bezocht. Dinsdag kregen het Krankzinnigengesticht en het Huis der Leprozen een beurt. Woensdag maakte Dr. den Houter met den Heer Gouverneur een tocht naar den Benedendistricten. Het oude militaire hospitaal en de Quarantaineninrichting stonden ook nog op het program.

* * *

De heer J. F. Haaijen, gouvernements secretaris, is met verlof, vergezeld van echtgenoot en dochttertje, via New York naar Nederland vertrokken.

* * *

De „Curaçaosche Crt.” meldt hoe op 12 April j.l. de jaarl. algemeene vergadering van de Groep Ned. Antillen van het A. N. V. in de benedenzaal van de Sociëteit „De Gezelligheid” plaats gehad en bijgewoond werd door vele leden van het Verbond, waaronder ook de Gouverneur zich bevond.

De voorzitter, de heer C. S. Gorsira J.P.Ez., hield een rede, waarin hij o.m. wees op al hetgeen de Groep sinds hare oprichting heeft gedaan, waarna het woord verleend werd aan den secretaris, den heer H. Chumaceiro, tot het jaarverslag.

De „clou” van den avond was het optreden van den pianist E. Beverwijk, die de leden van de Groep en die van de Gezelligheid op zijn meesterlijk spel vergastte.

* * *

Omtrent dien heer Everhard Beverwijk schrijft de „Amigoe” o.m.:

„Hij is een hoogst bekwaam pianist, een begaafd kunstenaar, een Nederlander, op wien het Vaderland groot mag gaan.

Blind geboren, heeft hij zich zoozeer bekwaamd in de kunst, dat hij met glans den wedstrijd met de helderst ziende pianospelers kan aangaan. Als men Beverwijk hoort, kan men zich onmogelijk voorstellen, dat daar een blinde speelt.

Eerbied hebben we, diepen eerbied voor zulk een groote wilskracht.

Niet als blinde echter wil hij beoordeeld worden, maar als pianist.

Twee concerten heeft hij gegeven in het Theater Naar. Hij heeft knap werk geleverd; zijn spel was meesterlijk en getuigt van een eigen opvatting. Beethoven, Schumann, Chopin, Krieg, Liszt, Mendelsohn, Rubenstein heeft hij in zich opgenomen en verwerkt; hij geeft ze weer als een eigen kunstpraestatie. De laatste avond werd de heer Everhard Beverwijk op een geheel bijzondere wijze verrast door een buitengewone huldiging. Kapitein Bierman sprak hem op gevoelvolle wijze toe en reikte hem een bloemstuk en couvert over namens Curaçao's Burgerij als een openlijk blijk van hooge waardeering.

Kunstlievende dames hadden deze hulde bijeengegaard

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

**Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams**

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

A. BONS voorheen HÜBSCHER & ZONEN
Piet Heinstraat 129 - Tel. 6255

SCHOENWERKEN

in alle genres, vanaf de meest smaakvolle tot de hoogst eenvoudige, in ruime keuze, prima kwaliteit, nieuwste modellen en gemakkelijke pasvormen.

REPARATIE-INRICHTING met de beste krachten voor spoed-uitvoering.

Eenig adres der RESIDENTIE-CRÈME, de schoencrème bij uitnemendheid. Zwart, bruin, wit. Per doos 15 et. 6 dozen 80 et., 12 dozen f 1.50.

Genealogisch Heraldisch Bureau

Carl Köffler, Den Haag, Obrechtstr. 181. Tel. 7840.

BELAST ZICH MET:

Het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin; het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands; het opsporen van familie-wapens en zegels; het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der officieele bewijsstukken; het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering; het oplossen van onbekende wapens; het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz; het graveeren van cachetten en zegelringen in alle metalen en halfedelgesteenten, het vervaardigen van stempels en clichés tot het bedrukken van postpapier, het branden van wapens in glas, het leveren van boekbanden, portefeuilles, etc., met in leder gedreven wapens, enz., alsmede het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht” voor Genealogie en Heraldiek.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 Telefoon 2005
Noordeinde 17a Telefoon 6537

..... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes
Avontoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

Regulateurs, Westminster Carillons

met speelwerk. - Speciaal voor Indië.

GROOTSTE SORTEERING. LAAGSTE PRIJZEN

Goedkoopst adres voor Waltham en Zenith Horloges.

Armband Horloges voor Heer en Dame.

J. A. J. REMMERS, Molenstraat 35
t/o de Oude Molstraat. ZIE ÉTALAGE.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscurant gratis.

als een Souvenir de Curaçao aan den gevierden kunstenaar.

De heer Beverwijk was zichtbaar geroerd over deze buitengewone hulde en dankte zeer hartelijk.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het Onderwijs. „Cijfers zijn dor” — alzo Tjipto Mangoen Koesemo in „De Voorpost” — „toch kunnen zij ons van dienst zijn, vooral zulke, die demonstreeren, hoe de Europeaan ten achtergesteld wordt bij den Inlander, waarbij gemompeld wordt, dat de Inlander hoe langer zoo brutaler wordt, omdat hij in de gelegenheid wordt gesteld zijn geest te scherpen. In verband daarmee vonden wij de volgende cijfers, vermoedelijk van den heer Westerveld, in „Het Vrije Woord”: Te Semarang zijn niet twee, maar vier Inlandsche scholen der 2e kl. De vergelijking wordt dus: Voor 7000 Europeanen 8 scholen. Voor 80.000 Inlanders 7 scholen. De schromelijke achterstelling van het Europeesch onderwijs wordt er niet minder om, niet waar N(ederl.) O(nderwijzers G(enootschap)? Daarvan getuigen trouwens ook de volgende cijfers: Bij de opening van den nieuwen cursus der H. I. school te Semarang werd plaatsing gevraagd voor 149 kinderen; daarvan werden er 52 aangenomen en 97 afgewezen wegens plaatsgebrek. Waar, N. I. O. G., is de Europeesche school in N.-I., die bijna 2/5 van het aantal kinderen, dat om plaatsing vroeg, moest weigeren? Aan de Inl. scholen der 2e kl. wordt ook vaak tevergeefs aangeklopt. Men leze slechts: Inl. scholen 2e kl. te Semarang: No. 1. In de maanden Augustus t/m November 1915 niet toegelaten 74 van de 153 kinderen. No. 2. 33 kinderen moesten worden afgewezen. No. 3. Voor de kinderen, die op de ochtendschool geen plaats konden krijgen, is een middagcursus opgericht. Deze wordt thans bezocht door 215 leerlingen, de schooltijd is van 3 tot 5 uur, 2 uren dus slechts. No. 4. In de maanden Augustus t/m November werden tot de ochtendcursussen 7 leerlingen toegelaten; de 92 voor wie geen plaats was werden ondergebracht op den middagcursus. De verdrukking, waarin het Europeesch onderwijs langzamerhand komt, is ook zeer duidelijk te demonstreeren met de volgende gegevens, ontleend aan het Koloniaal Verslag 1914 en het Europeesch onderwijs 1914.

Netto kosten van het Inlandsch onderwijs (subsidies inbegrepen) over het jaar 1913	f 6.100.229.—
Komt bij 15 pct. van het Europeesch onderwijs, daar ongeveer 15 van de leerlingen der Eur. scholen Inlanders zijn	„ 671.582.—
Te zamen	f 6.771.811.—
Netto kosten van het Europeesch onderwijs over het jaar 1913.	
Lager onderwijs (Het H. Ch. onderwijs daarbij niet inbegrepen)	f 3.500.634.13½
Middelbaar onderwijs	„ 641.286.72½
Technisch onderwijs	„ 335.287.13½
Te zamen	f 4.477.207.99½
Af 20 pct. voor het aandeel der niet Europeesche leerlingen	„ 895.441.95
	f 3.581.766.40½

Voor het Ind. onderwijs dus ± 23 ct. per hoofd der bevolking (nu maar geschat op 30.000.000 zielen), voor het Europeesch onderwijs ruim f 44.

Ik schaam mij een beetje voor het N.I.O.G. Mijn medelijden met het Europeesch onderwijs wordt hoe langer hoe grooter, hoe meer gegevens ik verzamelen.....

Het klein ambtenaarsexamen. Dit zal worden afgeschaft, zoo vernam de „Pembrita Betawi”, en in de plaats daarvan zullen certificaten geëischt worden van doorloopen cursus aan een Europeesche of daarmee gelijk gestelde lagere school. Dit staat gelijk met een moord op het Javaansche volk, meent genoemd blad, want dusdanige scholen zijn voor den Inlander practisch onbereikbaar. 't Is een onzuivere politiek, als in deze regeling de bedoeling voorzit om de onlangs afgekondigde gelijkstelling van traktementen bij gelijke diploma's van Inlandsche en Europeesche beambten, weder te niet te doen.

„Wat doen ze in den Oost”. Het „Soer. H. blad” noemt de toelating van Inl. leerlingen op de M.U.L.O. scholen het „binnensmokkelen” door de ethische richting van slecht onderlegde en minder gewenschte elementen, die een gevaar voor de Europeesche leerlingen zijn. De „Ka oem Moeda” bestrijdt dit artikel van een „Tropenroller”, die gelijk gesteld kan worden met die emigranten, die in Noord-Amerika en Australië de inboorlingen deden verdwijnen of hen tot trekvee maakten. De Regeering — zoo gaat laatstgenoemd blad voort — heeft ten deze nog niets te veel gedaan. Integendeel zij deed pas een eersten stap tot delging van de eereschuld. Hoe zullen de leerlingen van de H. I. scholen tot de middelbare en vakscholen komen? Is men bang voor verinlandsching van het M.U.L.O. onderwijs? Wel drommels, stuur de kinderen dan naar Europa of naar particuliere inrichtingen! „Wat doen ze in de Oost!”

Een Waarschuwing. De redactie van hetzelfde blad brengt, als waarschuwing, der Regeering nog in herinnering, dat kort geleden te Semarang een middelbare Eng-

Chineesche school is opgericht met een kapitaal van f 500.000. De Hollandsch-Chineesche scholen worden echter hooger geschat dan de Hollandsch-Inlandsche scholen. Laat het Gouvernement nu toch van deze gelegenheid profiteeren, dat de Inlanders zoo verlangend zijn om het Hollandsch te leeren!

S. I. Groot waren de verwachtingen in de Sarikat Islam gesteld, groot was de eerbied voor den oprichter Hadji Samanhoedi. Wel bespraakte propagandisten waren niet eens noodig, daar het woord Islam reeds een toovermacht, een magnetische kracht uitoefende. De vreemdeling, die deze beweging niet begreep, schrikte er van op, laterde en maakte haar verdacht. De Regeering was aanvankelijk ook niet op haar gemak, maar gaf, toen zij na onderzoek de zaak begreep, blijken van vertrouwen. Onder goede leiding, mits niet tegengewerkt, kan deze beweging er toe leiden Indië nader tot Nederland te brengen, ja er één Groot-Nederland van te maken. Maar helaas, eerezucht en geldzucht heerschten onder de leiders en zoo kwam er tweedracht. De buitenstaander lachte en had er schik in. „Goed zoo”, zeide hij. De aandachtige en welmeenende toeschouwer zuchtte en sprak 't jammerlijk uit, dat dit nu eenmaal Indië's noodlot is. Ziedaar nu het resultaat: een tweede Sarikat Islam met Hadji Samanhoedi tot voorzitter en Goenawan als onder-voorzitter. 't Is te hopen, dat deze twee lichamen nu niet weder in verschillende kleinere stukken worden verdeeld. (Pewartu Deli).

De „Ka oem Moeda” betreft deze tweespalt: Even als in Oostenrijk-Hongarije, zoo is ook in Indië de taalverscheidenheid oorzaak van de wrijving en de verdeeldheid onder de verschillende rassen. Volken van Insulinde, vereenigt u, is de leus van het opkomende Indische Nationalisme. Dit is goed ingezien. Noodig is daarbij een uniforme taal. Daarvoor komt het Nederlandsch in aanmerking. Jammer is 't, dat anderen van meening zijn, dat de volkstaal als zoodanig gebezigd moet worden bij het onderwijs.

In de „Ka oem Moeda” is een open brief opgenomen van eenige S. I.-leden te Indragiri aan Goenawan gericht, waarin deze beschuldigd wordt, reeds een half jaar geleden S. I.-gelden tot een bedrag van f 400 te hebben gebruikt, om daarmee een reis naar Indragiri te maken en dat hij daarna, niettegenstaande herhaalde herinneringen, niets van zich heeft laten hooren. Indien hij binnen twee weken dit geld niet teruggeeft — zoo is de bedreiging in den open brief — zal hij beschouwd worden als te zijn een schurk, een verrader, oplichter en dief. Op zijn overkomst is men dan alles behalve gesteld.

De „Oetoesan Melajoe” beweert ook van dezen voorzitter der S. I., dat toen hij te Benkoelen kwam, precies in dezelfde maand, precies dezelfde oplichterij voor precies datzelfde bedrag door hem bedreven werd om een reis naar Soeroelangoen (Palembang) te maken. Later heeft hij 't ronduit bekend, dat hij het geld ten eigen bate gebruikt had en het niet kon terug geven.

Ook in de „Oetoesan Hindia” wordt Goenawan voornoemd door een kommissaris van de Centrale S. I. er van beschuldigd, de locale S. I.-verenigingen in Zuid-Sumatra bedrogen te hebben, door voor te geven, dat hij de eenige leider van West-Java en Sumatra was en geen melding te maken van het bestaan van een centraal lichaam.

Anti-dessa-loemboeng. In de „Oetoesan Hindia” is opgenomen het verslag van een S. I.-bestuursvergadering te Bondowoso (Bezoeki-Java), waarin o.m. besloten werd niet meer bij te dragen aan de dessa-loemboengs, voordat bewezen is, of deze instellingen al of niet voordeel afwerpen. Daarenboven wil men een proef nemen met eigen dessa-spaarbankjes.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Het Verzet op de partic. landen in Soerabaya. De „Tjhoen Tjhioe” maakt melding van een bulletin in de „Slompret Melajoe”, uitgaande van 9 leiders van het verzet op de particuliere landen in Soerabaya, en deelt mede eenige tot nu toe onbekende voorschriften van de leer van den dessa-philosoof Samin, zooals: Elk verzoek moet worden ingewilligd, zelfs al vraagt men u om uw eigen vrouw. — Een vormelijk huwelijk mag niet bestaan. Men gaat naar het dessa-hoofd, geeft hem 3½ cent, en, of hij 't al dan niet wil, getuige is hij van het voornemen tot samenleving. — Het surplus van de pandventures mag niet worden aangenomen. Men had immers bij de schatting genoeg genomen met het toegekende bedrag. — Gij zult niet terugslaan, als gij geslagen wordt. De slagen moeten beschouwd worden als een billijke vergelding van vroeger zelf uitgedeelde onrechtvaardige klappen. — Als een prijajie u vraagt, waarom gij in 't Ngoko (laag Javaansch) antwoordt, moet de wedervraag zijn: Op grond waarvan verwacht gij het Kromo (hoog Javaansch) te hooren van iemand, die nooit anders gedaan heeft dan karbouwen te hoeden, terwijl gij, hoofden, die 't Kromo wel geleerd hebben, tot ons 't Ngoko bezigen?

De „Bintang Soerabaya” deelt mede, dat de advocaat van de opgezetenen van de particuliere landen te Soerabaya geweigerd heeft langer hunne belangen in de hangende kwesties te behartigen. Een ander advocaat verwijt 't hun aanvoerder, dat hij minder oirbare handelingen gepleegd heeft. Deze wil nu den advocaat hiervoor aanklagen. Benieuwd is men naar den afloop van deze klacht van Kromo contra een Jurist.

De gemeenschappelijke openbare vergadering, belegd

ERNEST CASSUTTO & A. KERVEL

TANDARTSEN,

FREDERIK HENDRIKLAAN 45.

Telefoon: Scheveningen 122.

Spreekuur van 1 tot 3 (behalve Zondags).

HOOGERE BURGERSCHOOL 5-jarige cursus met voorbereidingsklassen. VOORSCHOTEN.

Bij schrijven van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, d.d. 25 Juni 1906, is het INSTITUUT WULLINGS erkend als een H. B. S. 5-j. c.

Kost- en Schoolgeld f 950.-/f 1250.-.

Uitslag 1915:

13 Adsp. Eindexamen H.B.S. 5-j. c.;
1 „ voor de Cadettenschool (O.I.L.);
1 „ „ „ Kweekschool v/d Zeevaart.

Tot heden slaagden:

98 Adsp. Eindexamen H. B. S. 5-j. c.
19 „ Kon. Mil. Acad.;
19 „ Cadettenschool;
17 „ Adelborst;
24 „ Cand. O. I. Ambt.; Zeevaart- en Machinistenscholen, enz.

De Directeur:

H. WULLINGS.

VOORSCHOTEN, November 1915.

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Meeschwaren

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuis bezorgd.

Vraagt Prijscurant.

Neemt Proef.

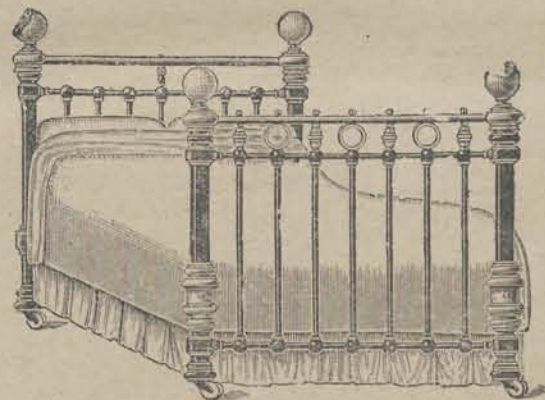
Telefoon 3361 - Danckertstraat 43.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

door de Indische Sociaal-Democratische vereeniging en ± 900 S. I.-leden, behoorende tot die landen, zoo verhaalt verder de „Bintang Soerabaja”, werd ook bijgevoerd door den assistent-resident van Soerabaja en andere politie-ambtenaren. Namens de I. S. D. V. sprak een leeraar van de H. B. S. Hij gaf aan de opgezeten den raad, om, ingeval zij niet bij machte zijn de grondhuur te betalen, aan den assistent-wedono om een certificaat van onvermogen te vragen. Hij zegde hun namens zijne vereeniging, verder alle mogelijke hulp en steun toe tegen elke onderdrukking van de overheerschers. De assistent-resident vroeg tot drie keeren toe, of niemand zich tot eenig debat wenschte op te geven. Niemand gaf daarop eenig antwoord. Na dank gezegd te hebben aan het bestuur van de stadstuin, waar de vergadering gehouden werd, voor de aan de I. S. D. V. en S. I. verleende gastvrijheid, werd de vergadering gesloten. De „Oetoesan Hindia” gaf aan deze bijeenkomst den naam van „een bloedige maar schoone vergadering”, die aanvankelijk werd tegengewerkt door alle onderdrukkers, uitzuigers en geweldenaars, welke een grooten mond opzetten, tot scheuren toe. Voornamelijk in de Europeesche pers werd hierover lawaai gemaakt, werktuig als zij is van die snoodaards, die deze vergadering toch niet hebben kunnen verhinderen. De botjahangon (het jongetje, dat het vee hoedt) heeft er om gelachen, wetende, dat het geschied van die schreeuwslachts een paar watervogels bang kon maken. De „Perniagan” zegt van deze vergadering, dat zij goed is afgelopen, dank zij de uitstekende leiding van de I. S. D. V. Uit het verslag blijkt echter, dat het bestuur van de S. I. de landheeren lichtvaardig en lasterlijk beschuldigd heeft, wat betreft den diefstal van gronden. Het blad kan zich ook niet vereenigen met de scherpe kritiek, die uitgeoefend wordt op de verhooging der grondhuren, daar de wet ten deze geen beperkingen kent en de landheeren dus in hun recht zijn. De wetgever draagt hiervan de schuld, die wel een reglement maakte voor de landen bewesten de Tjimanok. 't Wordt meer dan tijd, zoo vermeent het blad, dat de landen door de regeering terug gekocht worden.

Particuliere landen van Semarang. De „Warna Warta” nam uit de „Sin Po” de uitvoerige verklaring over, waarom de landeigenaren in Semarang, als een gevolg van de invoering van de 10 procenten op de verponding ten behoeve van de gemeente, daarvan terstond geprofitteerd hebben om de grondhuur der opgezeten ten verdubbelen. De I. S. D. V., de vereenigingen Insulinde en S. I. zouden voornemens zijn om met eenige gemeenteraadsleden een commissie in te stellen om plaatselijk de grieven der Inlanders te onderzoeken en van hare bevinding verslag uit te brengen in een openbare vergadering der S. I. Voorts wordt uitgerekend, hoe de Chinees nu met al die gemeentelijke belastingen niet minder dan 16 pCt. van zijn inkomen moet betalen. De Hollanders hebben vroeger geschreeuwd om de 10 pCt. van Alva! Toch acht 't blad 't verkeerd, dat de Chineesche landeigenaren de geheele verhooging der verponding op de opgezeten verhalen. Van mopperen komt 't tot erger. Noodig is 't, een betere regeling te maken.

Alg. Leerplicht. De „Tjahaja Timoer” vindt 't jammer, dat de dessa-man nog zoo weinig erkentelijk is, voor de zorg, welke de Regeering aan het onderwijs besteedt. De dessa-scholen worden slecht bezocht. Minstens de helft van het aantal leerlingen blijft weg, uit luiheid. En deze luiheid wordt gevoed door de onverschilligheid der ouders, die, in weerwil van afte zachte en krasse aanmaningen, van onderwijzers en hoofden, de kinderen liever elken dag thuis houden om hen met allerlei huiselijke bezigheden te werk te stellen. Worden zij te kras aangepakt, dan worden de kinderen van school genomen. In overweging wordt gegeven om op het aanstaande congres van den Inlandschen Onderwijzersbond de leerplicht voor te stellen, zooals die in Nederland werkt.

S. I. in de Bataklanden. De „Sri Sumatra” beweert, dat sedert de S. I. in de Bataklanden haar intrede heeft gedaan, de Inlanders in grooten getale in de missie komen. Vroeger bekommerden zij zich zelfs niet om den Vrijdagdienst, nu loopen deze bedehuizen vol; zelfs voor de vijf gewone dagelijkse rituele gebeden komt er nu daarin plaats tekort. Gelijktijdig is het aantal misdrijven verminderd, wat hieraan toegeschreven wordt, dat ieder, die als lid wordt aangenomen, vooraf een eed aflegt, dat hij niets zal doen, wat strijdig is met zijn plicht en de wet.

Een nieuwe Inl. Vereeniging. De „Bintang Soerabaja” nam 't volgende uit het „Soer. Hbld.” over: In verschillende streken van Java werkt een Inl. vereeniging, die voorloopig niet nader wordt aangeduid, omdat tot dusver nog niets positiefs is gebleken ten haren nadeele. Deze vereeniging heeft leden in Tegal, Pekalongan, Wonosobo, het Moentilansche, het daaraan grenzend deel van Zuid-Kedoe. Het hoofdbestuur is te Koetoardjo gevestigd. Zooals gezegd, kan der vereeniging vooralsnog niets ongunstigs worden aangewreven. De bijeenkomsten harer leden werden meermalen door Inl. bestuursambtenaren bijgewoond en nimmer bleek, dat er iets werd behandeld, dat aanleiding gaf tot het vermoeden, dat de vereeniging andere doeleinden najaagt dan in de statuten zijn neergelegd. Toch is er iets, waardoor de aandacht op het drijven der vereeniging wordt gevestigd: Een controleur, in wiens afdeeling ook een zeker aantal leden is gevestigd, kreeg berichten, welke er op zouden wijzen, dat de vereeniging, buiten het officieel in de statuten vermeld doel, nog andere oogmerken zou hebben, anti-Europee-

sche tendenzen. De zaak werd gerapporteerd en gaf aanleiding tot een in verschillende plaatsen ingesteld onderzoek, dat echter niets verdachts opleverde. De mogelijkheid bestaat dus, dat het geuite vermoeden onjuist was. Men doet evenwel verstandig ook met het andere rekening te houden. Voorzichtigheid is de moeder der porseleinkast en men heeft tegenwoordig bij de beoordeeling van wat er omgaat in de Inl. samenleving, ook rekening te houden met verschillende nieuwe factoren, welke werking nog niet met zekerheid is vast te stellen.

Van Vreemde Koloniën.

't Gele gevaar.

In den oorlog, die de groote gebeurtenis van deze eeuw zal blijven, is tusschen het kleine Nederland en het groote Amerika een overeenstemming van belangen geweest, die nu en dan tot overlegd gemeenschappelijk — en dikwijls tot min of meer bewust overeenkomstig handelen heeft geleid. Als Amerika aanraking zocht met de landen, die zelf in den oorlog betrokken zijn, vond 't Nederland, als een onse in de groote woestenen gelegen en van die oase uit bleef een drukke handel op Amerika voortgaan. Van daar gemeenschappelijk belang. Maar in 't zeegebied waar de duikbootoorlog en verscherpte oorlogspolitie heerschen, zijn de Amerikaansche en de Nederlandsche vlaggen de sterkst tegenwoordigste van alle neutrale staten, wat er den een deert, deert er den ander, wat den een wordt aangedaan, valt de ander mee. Van daar overeenkomstig en gemeenschappelijk belang.

Heeft dit verschijnsel zich meermalen duidelijk geteekend, niet zoo sterk heeft tot ons gesproken, hoe evenzeer in het andere halfrond op een samengaan van belangen tusschen de groote republiek en het koloniale Nederland is te wijzen, al is de bespreking hiervan ook niet ten volle een nieuwtje. Het is de verdienste van de San Francisco-correspondent van 't Algemeen Handelsblad hierop weer eens nadruk te hebben gelegd, naar aanleiding van een interview door den heer J. M. Boissevain uit Soerabaja verleend aan een reporter van de San Francisco Examiner en van een hoofdartikel in dit blad over het Gele gevaar en Amerika. Aan hetgeen 't Handelsblad van 25 Mei j.l. uit dit hoofdartikel vertaald heeft, ontleenen wij hier een en ander.

De titel geeft al dadelijk wat wij zoo vaak hebben helpen betogen: „Het gele gevaar kan niet worden vermeden door er eenvoudig de oogen voor te sluiten.”

Het volk, dat wij tegenover ons hebben en dat voornemens is zich meester te maken van de hegemonie van Azië en van de Stille Zuidzee, zijn de Japanners, schrijft de S. F. E. Er is geen volwassen man in Japan, van den Mikado af tot den nederigsten koelie, die niet weet, dat dit Japans doel is en die niet gelooft, dat Japan dit doel bereiken zal.

De eenige quaestie, die zich ooit voordoe aan de Japansche mentaliteit is de vraag of, bij 't ondernemen van eenige actie, deze actie al of niet voordelig is voor Japan.

In de opinie van den J. zou het feit, dat het volk dat onrecht was aangedaan een zwakker volk was, juist het bewijs zijn voor het uitstekende oordeel bij het kiezen van 't slachtoffer.

Vcegt men bij het gemis aan moreel gevoel een opmerkelijk vlotte intelligentie, een hartstochtelijke ras-loyaliteit, een intens verzet tegen de superioriteits- en aanmatiging van den blanke, een ingeboren liefde en eerbied voor den oorlog, die beschouwd wordt als het eenige inderdaad manlijke bedrijf, en een nationale ambitie om de acht honderd miljoen Aziaten samen te brengen in één reusachtig rijk en met behulp van de legers en de marine van dit rijk de suprematie van de gele volkeren over de blanke volkeren mogelijk te maken, dan krijgt men iets, dat op een conceptie gelijkt van de J. bedoelingen en ambities, en van haar heimelijke politiek, en van de bedreiging welke haar potentieele kracht voor de wereld is.

De schr. geeft dan het gevaar dat Amerika dreigt aan, om daarna te vervolgen. Want velen uwer zullen het beleven, in de bitterste vernedering, dat deze waarschuwend woorden door den tijd zullen worden gerechtvaardigd, tenzij wij, Amerikanen, als volk, wakker worden voor het komende gevaar en wij er toe overgaan door het treffen van ampele voorbereidingen te land, zoowel als ter zee, de sinistere plannen van Japan te voorkomen, vóórdat zijn kracht zoo groot wordt, dat het geheel en al buiten ons bereik is gekomen.

Wanneer het aan Japan wordt toegestaan, dat het zijn greep over China nog versterkt, zoodat het voor zijn militaire plannen kan rekenen op de honderden miljoenen inwoners van dat oude keizerrijk, dan zou het mogelijk zijn, dat h. t., voor en aler wij tien jaren verder zijn, ons met zulk een overweldigende meerderheid aanvalt, dat het niet doemlijk zal blijken ons volk en ons grondgebied tegen zulk een aanval te beschermen.

Wij spelen J. elke dag in de kaart, terwijl zijn staatslieden in hun vuistje lachen over onze domheid.

Is 't niet alsof de schr. het over Nederlandsch Indië hadde?!

Hij schildert verder het meerdere belang dat N. Amerika heeft bij hetgeen aan gene zijde van den Grooten Oceaan wordt voorbereid dan bij hetgeen op de slagvelden aan gene zijde van den Atlantischen Oceaan voorvalt.

Wanneer de Ver. Staten, vervolgt hij, maar onder de betoovering kunnen gehouden worden, dat het niet noodzakelijk is voorzorgsmaatregelen te treffen, dan kan J. zich van China meester maken en zijn hegemonie over de Stille Zuidzee verklaren, terwijl er bovendien aanleiding te over is om aan te nemen, dat het in staat zal zijn, zijn aanmatiging en ambities met succes te doen bekronen. Dat is de reden waarom er geen moeite wordt gespaard om de verdenkingen van de Ver. St. in slaap te sussen.

Wij vragen ons wel eens af of het mogelijk zal zijn het Am. volk te doen ontwaken uit den droom van veiligheid en het de J. onschuld en welwillendheid in het juiste licht te doen zien.

Zoowel president Roosevelt als president Wilson hebben nederig gegeten uit de gewapende hand van Japan, wijl onze militaire en marine-toebereidselen te zwak waren om een vergelijking met J. te kunnen doorstaan. Beide presidenten hebben ingegerepen in de staats-wetgeving van Californië in hun panischen schrik voor een oorlog met J.

Het eenige wat ons te doen staat om 't gevaar te bezweren, is over te gaan tot aanvullen van ons leger en van onze vloot op zulk een wijze, dat het den J. den lust zal doen vergaan zich met ons te meten.

Aan deze beschouwingen, welke niet geschreven waren met het oog op de N. I. belangen, voegt de correspondent van 't Handelsblad eenige opmerkingen toe, die wel 't Nederlandsche belang beoogen en hij besluit dan met deze woor-

BEËEDIGD EXPERT.
Inkoop van Oud-Indische Brillanten,
Paarlen, Juweelen, enz.

N. BLOM,
Nieuwe Heerengracht 25. Tel. Interc. 8320.
AMSTERDAM.

HAAGSCHE
VEILING MAATSCHAPPIJ

Directie: P. H. HOLMAN
BLEIJENBURG 3—3a - 'S-GRAVENHAGE

KUNST- EN INBOEDEL
VERKOOPINGEN

TAXATIE.

Voor bijvoeging uit nalatenschappen en particulier bezit gelieve men zich te wenden tot:

P. H. HOLMAN
Tel. Haag 8921 BLEIJENBURG 3a

Blousenmagazijn LA FAYETTE
25 Papestraat - Den Haag
Tel. H. 8966.

BLOUSES - PEIGNOIRS
COSTUUMROKKEN in frotté en linnen.
Indische Uitrustingen.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND BIJ ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEFEN

DE GELUK ONDERWIJS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, SPAANSCH, ITALIAANSCH, enz.

LET OP HET JULISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
OVER DE WAALSCH KERK

58° NOORDEINDE NIET-BOVEN-KRUL TEL: 2234

P. KOLE, Drogist.
Valeriusstraat 40 + Fred. Hendriklaan 215
Telef. 5301. + Telef. 1776 Z.
DEN HAAG. + SCHEVENINGEN.

BORSTELWERK, SPONZEN, ZEEMLEDER
TOILET-ARTIKELN, EAU DE COLOGNE
ARTIKELN VOOR ZIEKENVERPLEGING
SPECIALITEITS-GENEESMIDDELEN.
Aan beide zaken Personenweegstoel.

MAISON MEIJER
Trompstraat 73, bij de Laan van Meerdervoort.
TELEFOON 4050. CUISINIER. TELEFOON 4050.

Levering van **Dejeuners, Dinners en Soupers.**
Koude en Warme Schotels met bijlevering van
Zilver, Servies (naar keuze), enz. enz.

Leverd dagelijksche **DINERS** aan huis vanaf **f 0.85.**

den, die versterking vinden in hetgeen wij in den aanhef dezes schreven:

„Dat Nederland onder die volkeren" (tot welke de Amerikanen toenadering zullen gaan zoeken) „behoort, zal thans wel iedere schoolknaap u kunnen zeggen. Vandaar dat dit een gereede aanleiding zal gaan vormen voor Nederland om nauwere aansluiting te verkrijgen met Amerika, Nederlands natuurlijke bondgenoot in Oost-Azië.

Wil Nederland in die richting gaan, dan moet 't echter zorgen als bondgenoot zelf ook genoeg waard te zijn om als zoodanig gezocht te worden of aanneembaar te wezen.

In Soedan.

Niettegenstaande Groot Britannië genoeg afleiding heeft om zich niet op den ouden trant in koloniale avonturen te begeven, is de karaktertrek te diep ingeworteld om zelfs tijdelijk verloochend te worden. Over Soedan bereikt ons weer een bericht, dat geheel op de in gewone tijden gebruikelijke wijze de inzet geeft van een krijgstocht, die met een groot succes is begonnen. Echter is de hoofdman niet gevat, en zal nu wel een reeks van ondernemingen moeten volgen, die de expeditie tot een oorlog van langen duur zal doen uitzetten, gelijk dat in de Britsche koloniale geschiedenis regel is.

Van Britsche zijde wordt officieel gemeld, dat de houding van Aldinar, den sultan van Darfoer, tegenover de Br. regering in Soedan sedert eenigen tijd onbevredigend en barsch is geweest. In 't begin van Februari begon hij een strijdmacht samen te trekken aan de grens van Kordofan, bij den Dzjebel-el-Hella.

Kolonel Kelly kreeg nu het bevel over een uit alle wapens samengestelde krijgsmacht, die te Nahoed werd samengetrokken. Einde Maart bezette hij Um-Shanga en den Dzjebel-el-Hella, waarna hij naar Abiad trok. Hier werden de voorbereidselen gemaakt om naar El Fasher, de hoofdplaats van Alidinar, op te rukken, zoodat de eigenlijke opmarsch den 15en Mei kon beginnen.

Het ontvangen rapport meldt, dat Kelly den vijand verslagen heeft en den 23en El Fasher heeft bezet. De voornaamste gevechten werden bij Beringia, 12 mijl ten N. van de hoofdplaats, geleverd, waar de verdediger met 2 à 3000 man een sterk verschanste stelling bezet had. Het korps kameelruiters wist hem tot het verlaten van zijn stelling te noodzaken. Hij ging toen echter tot een onstuimigen tegenaanval over, die, onder 't vernietigend moderne vuur der Engelsche troepen, tot staan kwam. Op hun beurt gingen de Britten toen weer tot het offensief over, waardoor den vijand een volkomen nederlaag werd bezorgd. Het bericht telt hem een verlies van minstens 1000 man toe, waartegenover aan Br. zijde 5 doden en 23 gewonden worden opgegeven.

Bij 't gevecht werd gebruik gemaakt van een vliegtuig om te verkennen en om bommen te werpen.

De overwinning liet sultan Alidinar echter de gelegenheid tot ontvluchten; geruststellend wordt er bij gevoegd „met een klein gevolg", maar de betekenis van dit ontkomen hangt niet af van 't aantal dergenen, die in de omgeving van den sultan meetrokken, maar van den aanhang die hij onder de bevolking heeft en krijgen kan. Wellicht ware een nederlaag, maar met gevangennemen of onschadelijk maken van den weerspannigen sultan als een groter politiek succes te beschouwen geweest.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Sedert het vorig overzicht der koloniale literatuur bereikten ons zoovele nieuwe publicaties, dat hoofdzakelijk moet worden volstaan met eene opsomming van den inhoud.

Tijdschr. voor Nijverh. en Landb. in Ned.-Indië. Mrt. 1916.

Is onze Vaderlandsche Regeering wel op den goeden weg met hare nieuwe belasting van de suikerondernemingen op Java? — Batavia's handel in 1915. — Kamers van Landbouw in Nederl.-Indië (slot). — Verslag over een reis in Cachar en Sylhet ter bestudeering van de theezaadtuinen, door A. S. Tienstall. Uit het Engelsch vertaald door Dr. Ch. Bernard. — Bestrijdingsmiddelen tegen plantenziekten en schadelijke dieren. — Het weer en bedrijf op de suikerondernemingen. — Revue van tijdschriften enz. (Vreemd geld in Nederlandsche ondernemingen. — Engeland over den Nederlandschen kolonialen handel. — Vorstenlandsche Tabak. — Zuid-Sumatra Landbouwvereniging).

Locale Belangen. 15 Maart-1 April 1916.

Eenige opmerkingen over afval watervoorziening op Java, door J. C. Fischer. — Gouverneur-Generaal af, door W. (Schrijver bespreekt het standpunt dat G. G. Idenburg heeft ingenomen ten opzichte der decentralisatie). — De toekomst der decentralisatie, door v. W.

Berichten van den Sint-Claverbond. 1916. No. 1.

In Memoriam, Pastoor N. S. A. M. Visser, overleden te Bandoeng 22 Sept. 1915, door Pr. M. Hellings (met portret). — In Memoriam, Pastoor P. A. Wintjes, overleden te Soerabaja den 11en Oct. 1915, door Pr. J. A. Korndörffer (met portret). — Bij het gouden jubilé van Zuster Ambrosia (Johanna Westerveld) te Semarang. — Terug naar Indië. Een causerie van Pr. Th. Korndörffer (slot). — Leven van den Zaligen Pr. Dionysius a Nativitate en van den Zaligen Broeder Redemptus a Cruce, martelaars van Atjei op Sumatra, in verband met de oude geschiedenis van den Indischen Archipel, door Pr. A. Kortenhorst (met portretten).

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Werkwijze koeliedienste in het boschdistrict Ngawi e.a. door J. C. v. R. Claasen. — Personeel bij het boschwezen door F. W. Sneyders. — Verbetering van de boschboekhouding, door J. R. Bevershuis. — De betekenis van ons boschbezit in onze Oost-Indische koloniën. — Mr. S. C. Nederburgh's advies over de „Contingenten" in 1800, door E. H. B. Brascamp. — Determinatie-tabel der boomsoorten, welke in djatiwouden op Java voorkomen.

Korte Berichten voor Landbouw, enz. 31 Maart 1916.

Mogelijke ontwikkeling der keramische nijverheid in Ned.-Indië, door Dr. E. C. J. Mohr. (Schrijver verklaart de redenen waarom de keramische industrie in N. I. nog niet verder is gekomen dan het bakken van grootendeels nog hoogst inferieure steenen en dakpannen, en wijdt vervolgens een beschouwing aan dat bedrijf, zoodat de aardewerk, porcelein en glasindustrieën).

De Banier, Christel. Weekbl. voor Ned.-Indië. 1916. No. 12-13.

Bij de bestuurswisseling. — Ook ethische politiek. — Witte-Kruis-Kolonie (overzicht van het jaarverslag over 1915). De Mekka-vaart. — Een belangrijke publicatie van

het Encyclopaedisch Bureau: De invloed van den Europeeschen oorlog op den productenhandel van Ned.-Indië, in het bijzonder op dien van de Buitenbezittingen, 2e gedeelte: De gewesten van Sumatra.

Orgaan der Ned. Ind. Officersvereenig. 1e jaarg. No. 6.

Schermlokalen voor officieren, door W. A. L. Soetbrood Picardt. — Desiderata van de officieren van den topografischen dienst, door J. van Roon. — Het pionieren bij de Infanterie, door van Exter. — Het weduwen- en weezenfonds voor de officieren der landmacht in Ned.-Indië, door J. J. Riel. — Een zorgvol bestaan, door J. L. Gude. — De invloed van het huwelijk op het officierscorps. — De militievoorstellen in de pers.

De Handel. 1 Mei 1916.

De administratie eener suikeronderneming, door J. Sibenga Mulder. (In dit 4e vervolg schetst schr. den gang van zaken in eene Java suikerfabriek).

De Ingenieur. 27 Mei 1916.

Onderzoek naar de moeilijkheden, ondervonden bij de uitvoering van openbare werken in Ned.-Indië, door tusschenkomst van aannemers, door R. A. van Sandick. (Bespreking van deel II van dit van regeeringswege uitgegeven werk).

Eigen Haard. 27 Mei 1916.

Toradja'sch leven, door Mevr. M. Adriani—Gunning (III). De landbouw der Toradja's, met illustraties.

Handboek Suikercultuur Java.

Van het „Handboek ten dienste van de suikerriet-cultuur en de rietsuiker-fabricage op Java", verscheen het vijfde deel.

De cultuur van het suikerriet op Java, door W. v. Deventer. Met afbeeldingen. Uitgegeven door de Vereeniging „Het Proefstation voor de Java suikerindustrie". (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Bijdragen in eenige Zendingsperiodieken.

Onder de Mohammedanen. Uit den missiepost Moentilan (Midden-Java), door L. van Rijkevorsel (slot). — (De Katholieke Missiën, 15 Mei 1916).

Het ziekenhuis te Bondowoso (met afb.) — Keboemen. (Mededeelingen over het werk der zending aldaar). (Het Zendingsblad, Mei 1916).

Zijn er in het heidendom der natuurvolken aanknopingspunten te vinden voor den Zendingarbeid (vervolg). — Over het zendingswerk op de Sangir-eilanden, door Br. Ferguson. (Nederlandsche Zendingsbode, 19 Mei 1916).

Orang Paladang. 15 Mei 1916.

Beweging onder de geesten der inlandsche bevolking op Java (wordt vervolgd). — Aanteekeningen over werkkrijg, werkwijze, promotie, enz. — Rubber-ondernemingen.

Ned. Tijdschr. voor Geneesk. 1916, 1e helft, No. 20.

Gebruiken bij ziekten der Inlanders van onze Oost en hun ethnologische beteekenis, door Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan.

De Indische Mercur. No. 21.

Het scheepvaarthuis te Amsterdam, door J. M. van der Mey (met afb.). — Voorloopige mededeeling naar aanleiding van proeven ter verhooging van de rietwaarde, door O. L. J. E. Lohman. — Het rijpen van het suikerriet, door Dr. Z. Kamerling. — Internationaal Theecongres en tentoonstelling in Ned.-Indië. — Buletin du Jardin botanique de Buitenzorg, door Dr. J. Westerdijk. — Java-thee in 1915. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten (De vooruitzichten voor de suikercampagne op Java. — De kwestie der particuliere landerijen, enz.) — Kleine mededeelingen. — Verkeerswegen. — Industriële mededeelingen, zoodat de overige wekelijkse rubrieken.

Weekblad voor Indië. No. 48-49.

De nieuwe president van den Suikerbond (W. A. Th. Burger), door J. Koning (met portret). — De opening van het nieuwe gebouw der Nutsspaarbank te Soerabaja (met ill.). — Nog een tweetal merkwaardige foto's van het jongste vliegongeluk. — Ernstig tramongeluk bij Soerabaja (met afb.). — Herinneringen uit den tijd der Geconcentreerde linie.

Tijdschrift voor Economische Geographie. 15 Mei 1916.

De tragedie der verscheping der Surinaamsche bacoven, door G. E. Huffnagel. — De opkomst en betekenis van de rubber- en getha-pertja productie en -handel in Nederl. Oost-Indië (met kaartje), door Dr. H. Blink. — Uit de koloniale literatuur, door W. C. Muller.

Grondhuurverordeningen.

Bij de firma G. Kolff en Co. te Batavia is verschenen: „Grondhuurverordeningen. Bepalingen betreffende verhuur van grond door Inlanders aan niet-Inlanders." Bewerkt door Mr. G. J. Nolst Trinité. Het boekje lijkt ons een goede handleiding voor degenen, die geen weg weten in bepalingen betreffende den verhuur van grond in Ned.-Indië. (Java-Bode).

Het dragen van wapenen.

Het jongste Nr. van „De Planter" zegt hierover o. m.: „Van verschillende kanten wordt in den laatsten tijd aangedrongen op het uitvaardigen van een verbod in 't algemeen, en voor de koelies op de ondernemingen in 't bijzonder, om niet voor 't werk benodigde wapens als messen, dolken, krissen e. d. te dragen.

Het kan niet worden ontkend — de praktijk wijst het uit — dat genoemde steekwapens gevaarlijk speelgoed zijn in handen van Oostelingen, die het leven van een medemens niet bijzonder respecteren en bekend staan voor hun onderhevigheid aan blinde drift (mata glap). En de bestaande vrijheid om dergelijke bij uitstek geschikte moordwerktuigen op een handig bereikbare plaats van het lichaam mee te voeren, is dus overdachtelijk zoo'n beetje te beschouwen als de door laksheid geschapen gelegenheid, die op haar beurt den dief schept."

Het blad geeft dan aan de beheerders van ondernemingen den raad om de handen ineen te slaan en en bloc thans reeds over te gaan tot een verbod van dragen van wapenen door het inlandsch personeel. Het feit der veelvuldige aanslagen, welke de koelies op elkaar plegen, zou desnoods officieel als motief voor den maatregel kunnen worden nitspeeld.

De Lampongsche districten.

Verschenen is het door ons reeds aangekondigde boek van dr. R. Broersma over de Lampongsche districten.

Het lijvige boekwerk, waaraan de Java-Bode (Nrs. van 31 Maart en 1 April) een tweetal artikelen wijdt, is opgedragen aan den heer T. Ottolander, den oprichter der Zuid-Suma-

JONGE DAME

wenscht als **Kinderjuffrouw** de reis naar Ned. Oost-Indië te maken met het s.s. „Prinses Juliana", vertrekkende 20 Juni a.s. van Amsterdam. Brieven onder letters W. M. Bur. van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Modemagazijnen

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10.

Prins Hendrikstraat 104-106

Nieuwe afdeling: Blouses

Prima Confectie.

Uitsluitend Prins Hendrikstraat 104

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit Schoenmaker, Diverse soorten GUMMIHAKKEN, CREAMS, VETERS, enz. Columbusstraat 73, Den Haag.

Levert voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK.

Flugge bediening.

Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald en thuisbezorgd.

N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107

Tramhalte 7 en 13 DEN HAAG

halte Valeriusstraat

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10 tot 4 uur.

„HUIZE ZEELANDIA"

Pension van Statenlaan 100 den 1sten Rang. DEN HAAG.

Telefoon Schev. 2231.

PRIMA REFERENTIËN. BILLIJKE PRIJZEN.

Aanbevelend, Mevr. J. KOOPMAN.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma COSTER VAN VOORHOUT & Co.
te Soerabaja.

NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

Agentschap: 's-Gravenhage, Prins Hendrikplein 14

BELAST ZICH MET ALLE MOGELIJKE BANKZAKEN.

SAFE-DEPOSIT.

tra landbouw en nijverheidsvereniging, en verschenen bij den Javaschen boekhandel en drukkerij te Batavia.

In zijn voorwoord zegt de schrijver o.m.: „Aanvankelijk van plan een onderzoek te beproeven in een ander gewest, vestigde ik medio 1914 mijn aandacht op de Lampongsche Districten, toen daar een eerste gedeelte van den Zuid-Sumatra-spoorweg werd geopend. Bloei van landbouw of nijverheid noch uiterlijk schoon kon aantrekken, niemand stelde nog eenig vertrouwen in de Lampongs en van meer dan één zijde werd mij ontraden dat gewest te kiezen als voorwerp van een uitgebreid economisch onderzoek: telt ons Indië niet streken genoeg, die wel aantrekkelijk zijn en evenzeer een maagdelijk terrein voor den onderzoeker bieden?

Mijn doel was, in ruimen kring belangstelling te wekken voor een gewest van Indië, ditmaal een der buitenbezittingen, en het daartoe naar zijn aard en belangen te behandelen zonder overstelpting met details, maar ook zonder de stof te dringen in het keurslijf van een overzicht.

Wie Nederlandsche lezers wil nader brengen tot kennis van het Indië onzer dagen, kan zich niet onderwerpen aan de beperking, welke handboek of overzicht den schrijver oplegt. Het doel was dus hetzelfde, dat in 1912 met „Bezoek” werd beoogd. De wijze, waarop dat boek algemeen werd ontvangen, heeft mij gerechtigd trouw te blijven aan het program, in de voorrede daarvan aangeduid.

Dr. Broersma heeft zijn boek over de Lampongs in twee afdeelingen verdeeld. In de eerste afd. behandelt hij land en volk, de tweede is gewijd aan den landbouw en den economischen toestand.

De rijstteelt in Ned.-Indië.

Als No. 8 der 2e serie van de reeks geschriften, verschijnende onder den verzameltitel „Onze Koloniën, onder redactie van R. A. van Sandick”, is verschenen een monografie over de rijstteelt in Ned.-Indië, door Dr. J. van Breda de Haan, Inspecteur van den inlandischen landbouw te Buitenzorg. In een kort bestek schetst schr. achtereenvolgens het verbruik, de cultuur, de voedingswaarde enz. van de rijst om ook eenige blz. te wijden aan de oeroude gebruiken en ceremoniën van de bevolking bij de rijstteelt.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvende en industrieelen middenstand, Exportblad,

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Candidaat-Indische ambtenaren.

De commissie tot voorbereiding van de aanwijzing in 1916 van candidaat-Indische ambtenaren ten behoeve van den administratieven dienst in Nederlandsch-Indië maakt bekend, dat in dit jaar hier te lande 46 jongelieden kunnen worden aangewezen als candidaat-Indisch ambtenaar, naar de bepalingen van het Koninklijk besluit op de Indische Bestuursopleiding (Staatsblad 1907, no. 71), aan welke aanwijzing is verbonden het genot van eene studietoelage ten bedrage van f 1000 's jaars, overeenkomstig de bij evengevoemd besluit vastgestelde regelen.

Voor aanwijzing komen uitsluitend in aanmerking zij, die:

I. voldaan hebben aan een der volgende examens:

a. een der examens ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene universiteit of het examen ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan de Technische Hoogeschool;

b. het eindexamen van hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus in Nederland of in Nederlandsch-Indië;

c. het examen ter verkrijging van het diploma van landbouwkundige, bedoeld in het laatste lid van art. 57 der wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad no. 50), houdende regeling van het middelbaar onderwijs;

d. het eindexamen van het Koninklijk Instituut voor de Marine en het toelatingsexamen tot of het eindexamen van de Koninklijke Militaire Academie;

e. het eindexamen van de openbare handelsscholen met tweejarigen cursus te Amsterdam, Groningen, Haarlem, Harlingen, Rotterdam, Utrecht, Vlissingen en Enschede (afdeeling van de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel aldaar), van de bijzondere handelsscholen met tweejarigen cursus van het Canisius-College te Nijmegen, het college St. Willebrord te Katwijk aan den Rijn en het Bisschoppelijk Seminarie te Rolduc (gemeente Kerkrade), van de handelsschool deel uitmakende van de Middelbare School voor Handel en Administratie te 's-Gravenhage, en van de aan de Prins Hendrikschool te Batavia verbonden openbare handelsschool met tweejarigen cursus;

f. het natuurkundig examen voor aanstaande veeartsen;

II. bij het, op het nader te bepalen tijdstip, door de Geneeskundige Commissie van het Departement van Koloniën ingesteld onderzoek voor den Indischen dienst fysiek geschikt verklaard zijn.

Sollicitanten moeten:

A. vóór 15 Juni schriftelijk, met opgaaf van hun adres, zich aanmelden bij de commissie (adres den secretaris: C. J. de Groot, Kepplerstraat 30, 's-Gravenhage), onder overlegging van:

1. een afschrift van of een uittreksel uit hunne geboortekarte;

2. een kort relaas van hunne opvoeding en het door hen genoten onderwijs;

3. hunne schoolrapporten over de laatste twee studie jaren aan instellingen van middelbaar of voorbereidend hooger onderwijs;

4. hunne diploma's of getuigschriften betreffende de hierboven vermelde examens met de hun daarbij uitgereikte cijferlijsten;

5. eene door de bevoegde autoriteit afgegeven verklaring van goed maatschappelijk gedrag;

6. een bewijs, aantoonende welke militaire verplichtingen zij nog te vervullen hebben.

Voor zoover vóór genoemden datum de onder 4 bedoelde diploma's of getuigschriften nog niet zijn behaald, wordt bij de aanmelding medegedeeld, welk examen ter verkrijging daarvan alsnog zal worden afgelegd, met mededeeling van het tijdstip, waarop dat examen voor den sollicitant zal zijn afgelopen. Vermits het schriftelijk gedeelte van het onderzoek der commissie omstreeks 25 Juli zal plaats vinden, worden voorts de in evenvermeld geval verkeerende sollicitanten uitgenoodigd, hunnerzijds de noodige stappen te doen om zoo mogelijk vóór dien datum het door hen beoogd examen af te leggen.

De aldus verworven diploma's en getuigschriften moeten, met de daarbij uitgereikte cijferlijsten, onmiddellijk na de verkrijging aan de commissie worden ingezonden.

B. bij hunne aanmelding mededeelen:

1o. of zij voornemens zijn nog aan examens voor andere studien deel te nemen en, zoo ja, wanneer die examens zullen plaats hebben;

2o. voor welke der in artikel 9 sub e van voormeld Koninklijk besluit genoemde talen (Fransch, Duitsch of Engelsch, één of meer, naar verkiezing van den sollicitant) zij blijk wenschen te geven van vaardigheid om van die talen zich praktisch te bedienen.

De aandacht van belanghebbenden wordt nadrukkelijk er op gevestigd, dat, anders dan buiten hun toedoen, na 14 Juni inkomende aanmeldingen onherroepelijk, als te laat ontvangen, ter zijde zullen worden gelegd.

Namens de Commissie,
De Voorzitter,
S. DE GRAAFF.

(Nederlandsche Staatscourant van 3 Mei 1916 no. 104).

Directrices en verpleegsters 1ste klasse voor de militaire hospitalen in Nederlandsch-Indië.

Voor de militaire hospitalen (verpleging van ernstige zieken) in Nederl. Indië is de uitzending noodig van:

twee ongehuwde ziekenverpleegsters met Nederl. diploma, die hier te lande reeds toezicht over andere verpleegsters hebben uitgeoefend en blijken hebben gegeven daartoe volkomen geschikt te zijn, ter benoeming tot directrice bij die hospitalen;

een aantal ongehuwde ziekenverpleegsters met Nederl. diploma, die niet jonger zijn dan 20 jaar en niet ouder dan 35 jaar, ter benoeming tot verpleegster 1ste klasse bij die hospitalen.

De directrices genieten eene bezoldiging van f 250 in de maand, benevens recht op vrije woning, doch voor voeding, licht, wasch en bediening moeten zij f 40 's maands betalen.

Aan de betrekking van verpleegster 1ste klasse is verbonden eene bezoldiging van f 75 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van f 25 's maands, benevens vrije woning in het zusterhuis, voeding, licht, wasch en bediening. De voor die betrekking uitgezonden verpleegsters zullen in Indië bevordering kunnen maken tot hoofdverpleegster en directrice.

Eene hoofdverpleegster geniet eene aanvangsbezoldiging van f 200 's maands, met ééne driejaarlijksche verhooging van f 25 's maands. Ook heeft zij recht op vrij woning, doch voor voeding, licht, wasch en bediening moet zij, evenals de directrice, f 40 's maands betalen.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, enz., staan de uit te zenden verpleegsters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen.

Rijks- en gemeentedienst kunnen voor de helft geldig gemaakt worden voor Indisch pensioen.

Het pensioen bedraagt dan per jaar driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrusting ten bedrage van f 750 voor eene directrice, van f 300 voor eene verpleegster 1e kl.;

b. eene voorloopige bezoldiging van f 125 voor eene directrice, van f 60 voor eene verpleegster 1ste klasse, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag waarop daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat;

c. overtocht voor landsrekening in de tweede klasse.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behoren zich zoo spoedig mogelijk, bij gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot afdeling D (Personeel) van dat Departement, onder overlegging van:

a. het diploma en, zoo mogelijk, getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de dag van geboorte worden vermeld.

(Nederlandsche Staatscourant van 17 Mei 1916 no. 116).

Verpleegsters bij het krankzinnigenwezen in Ned.-Indië.

Ter vervulling van de betrekking van verpleegster bij het krankzinnigenwezen in Nederlandsch-Indië moeten derwaarts spoedig worden uitgezonden twee gediplomeerde krankzinnigenverpleegsters, die liefst niet jonger dan 30 en niet ouder dan 35 jaar zijn.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 60 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van f 10 's maands, tot eene maximum bezoldiging van f 90 's maands, benevens vrije huisvesting, voeding en geneeskundige behandeling.

Voor de berekening van wachtgeld, non-activiteitsbezoldiging, verlofsbezoldiging, pensioen en bijdragen aan het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, wordt de bezoldiging verhoogd met f 75, zijnde het bedrag der aan de gediplomeerde verplegers en verpleegsters toekomende materiele voordeelen.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen enz. staan de uit te zenden verpleegsters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pen-

sioen. Rijks- en gemeentedienst kunnen voor Indisch pensioen worden geldig gemaakt.

Het pensioen bedraagt dan per jaar driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. eene vergoeding ten bedrage van f 300 voor uitrusting;

b. eene voorloopige bezoldiging van f 60 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederl. Indië;

c. overtocht voor landsrekening in de tweede klasse.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen moeten zich vóór 10 Juni a.s. aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven verzoekschrift, onder overlegging van:

a. het diploma, en zoo mogelijk, getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

(Nederlandsche Staatscourant van 19 Mei 1916 no. 118).

M. P. MULLER,

Galileistraat 133 en 129 Valeriusstraat 13

Tel. H 6375 Tel. H 6370

MAGAZIJNEN VAN

Gas- en Electriche Ornamenten.

BADEN EN GEYSERS.

ALOM VERKRIJGBAAR:

De Algemeene Politie-Verordening

voor

's-GRAVENHAGE,

benevens adreslijst van de voornaamste openbare en particuliere gebouwen en een alphabetische stratenlijst,

DOOR

Mr. J. A. BÜCHNER,

Hoofd van de Centrale Administratie der Haagsche Politie.

Prijs 50 cents.

M. VISSER,

voorh. A. J. ROBBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken

REPARATIE-INRICHTING.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electricch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.

gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Marque Déposée „AU-CONDOR”
LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.
FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER
 Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
 Exportation Importation
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, WEIMARSTRAAT 16a bij de Suezkade, DEN HAAG.
 Levering van abonnementen op alle Binnen- en Buitenlandse Dag- en Weekbladen, Tijdschriften en Modeplaten.
 ADVERTENTIE-BUREAU.
 Groote keuze Geïllustreerde Briefkaarten.
 LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen.
 (De nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen).

TELEFOON H 7057
C. P. A. NICOLAÏ
 Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
 Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.
Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10-12** en van **2-4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Lessen in moderne talen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Opleiding admisse examens H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Handwerklessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Paedagogische adviezen	Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Schrijf-, Kopiër- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Ieplaan 11.**
 Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.
 Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100, 's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51 ^{bis} , Utrecht,	{ Maleisch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
 door J. H. en H. B.
 Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
 door T. J. BEZEMER.
 Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West:
- I. De Kolonie Suriname**, door **REMAN IRÛS** (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
- II. De Kolonie Curaçao**, door **M. VICTOR ZWIJSEN**, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
 Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

G. JANSSEN 1/4 Janssen & Coenen
 DEN HAAG, v. Merlenstraat 79, Tel. 6388.
 AMSTERDAM, Binnenkant 34. Tel. N. 1339.

Oost- en West-Indische Uitrustingen.
 Leverancier van verschillende Stoomvaartlijnen.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels
 Verhuur PIANO'S van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
 VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „
 REPARATIE - STEMMEN - RUIL.
 Afdeling Gebruikte Instrumenten.
 Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.
GOOSEN & SWAGERMAN
 DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

HET INDISCH RESTAURANT in Amsterdam is
Hôtel PHILADELPHIA
 Leidschekade 94.
 Dagelijks van 12 tot 8 uur.
 Pension per dag vanaf f 4.-. Tevens Europeesche Keuken
 Exploitant van het Indisch Huis op de Tentoonstelling de Vrouw 1813-1913. **A. VISSCHER.**

Schill & Capadose
 Hofstraat 17 's-Gravenhage
BANKIERS - KASSIERS.
 ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.
 SAFE-DEPOSIT.
 OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.
 DEPOSITO'S, PROLONGATIES.
 CHANGE.
 ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

J. F. VAN DEENE
EDELSTEENEN EN AGAATWAREN
 LEIDSCHESTRAAT 71 - AMSTERDAM
 TEL. N 8752 REPARATIE-INRICHTING

G. J. EENINK
In oude en nieuwe Stijlmeubelen.
 Magazijn: Anna Paulownastr. 41. DEN HAAG
 Fabriek: Bonistraat 2.

G. RANKE
 REINKENSTRAAT 17 DEN HAAG
 TELEFOON H. 4271.
 Fantasie Voile-stoffen Frottés
 Blouses
 Effen en Gestreepte Zephirs
 Rokken Lingeries

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

GEBR. ALES,

Prins Hendrikstr. 86, Tel. 5169, Den Haag

SPECIALITEIT IN WITTE GOEDEREN.
COMPLETE UITZETTEN.**J. C. NIEUWSTRATEN,**

Juwelier.

Magazijn van Gouden en Zilveren Werken.

Eigen Atelier ook voor reparatiën.

PIET HEINSTRAT 128, o. d. Zoutmanstr.

P. B. VAN MOORSEL & CoKerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den HaagGoedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeeren van woningen.UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid f 2.40
gebonden - 2.90**Brengt een bezoek aan BOEATAN**

: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Voor Sport en Strand.

TENNISROKKEN

SPORTMANTELS

BLOUSES.

BADCOSTUUMS.

BADMANTELS.

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUISin: Stoffen, Mouselines en Witte
Goederen. :: Stalen op aanvraag.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafrâchissements NOORDEINDE 44,

Vraagt onze CHOCOLADE (alleen prima merken),
FIJNE BONBONS en HAAGSCHE HOPJES.**WISBRUN & LIFFMANN.**

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

J. B. HEIJDEMAN,CONFISEUR. - PATISSIER.
Valeriusstraat 3, Tel. H. 7857.Speciaal adres
Zoute Krakelingen.

HUPFELD'S FILIAAL

Directie:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL

is gevestigd:

's-GRAVENHAGE
Kneuterdijk-Heulstraat,
Tel. No. 27.AMSTERDAM
Stadhouderskade 19,
Tel. No. 4698.

Vraagt Uwen langanan „HIGHSPEED” POETSCRÈME

van de American Company of Chemical Products.

Hoofdagent voor Nederland A. J. A. MUSSERT, 's-Hertogenbosch.

Met HIGHSPEED poetst gij Uw zilver, koper en nikkel in een minimum tijd.

CHR. J. P. HARINCK-NaaimachinehandelWaldeck-Pyrmontkade 57, Den Haag
Telegr. adres: HARINCKMACHINE HAAG
A. B. C. Code 4 & 5 U. G.

Verkoophuizen in Indië: Bandoeng-Soerabaia

Engros-Detail. Import-Export.
Gratis Verpakking voor Indië.**VAN SEVENTER & PALUDANUS**

KLEERMAKERIJ

Heerengracht 38 - Telefoon 4214

Draagt onze reclame
COLBERT-COSTUUM
naar maat van f 35.—

Diverse dessins prima Engelsche Stoffen - Solide bewerking.

DORDTSCHER BANK

's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.